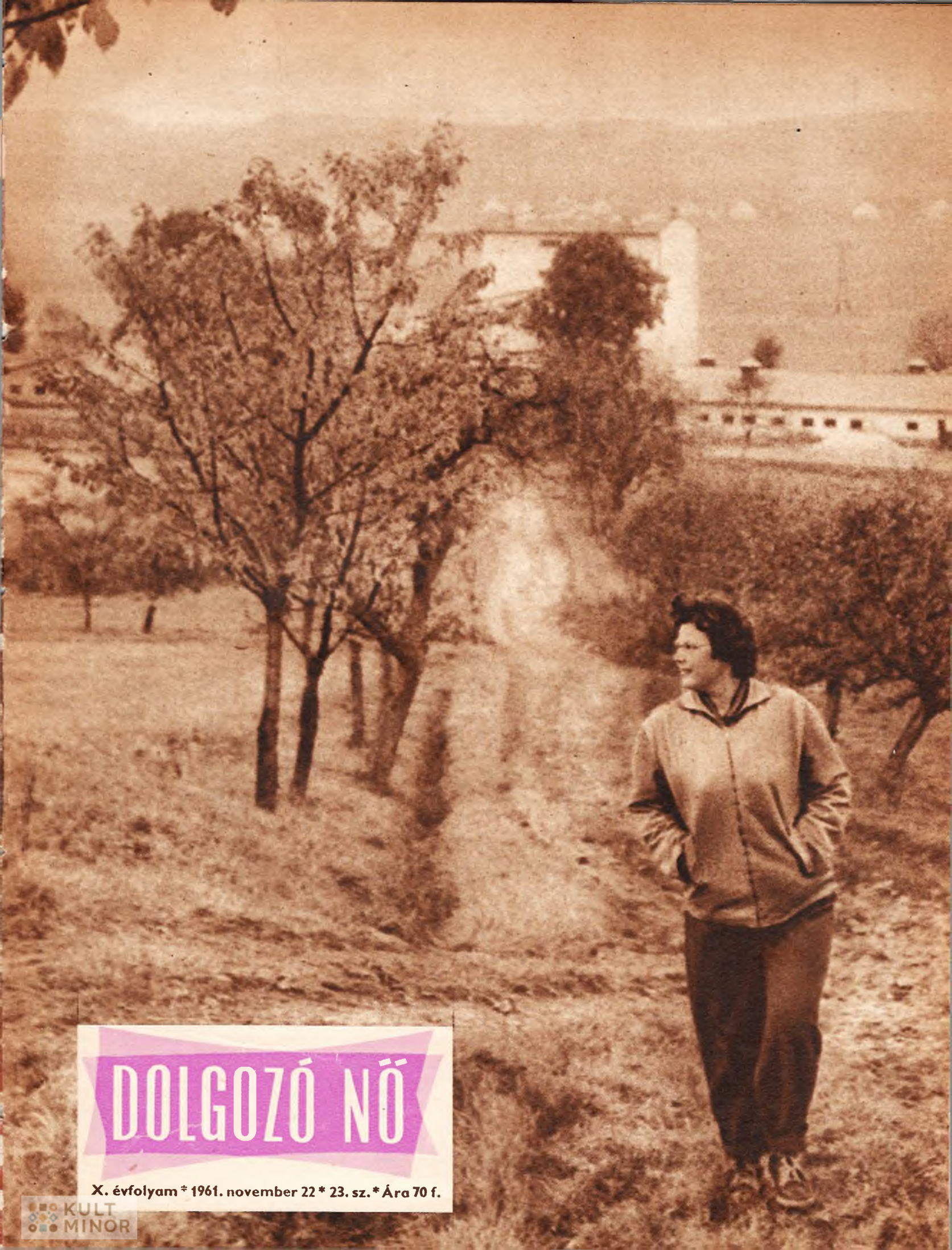

DOLGOZÓ NŐ

X. évfolyam * 1961. november 22 * 23. sz. * Ára 70 f.

KULT MINOR

KÜLPOLITIKAI FIGYELŐ

Két héten keresztül, nap mint nap, határtalan érdeklődéssel olvastuk a Moszkvából érkező beszámolókat, vitafelszólalásokat. A történelmi XXII. kongresszus rendkívül sokat foglalkozott nemzetközi kérdésekkel is, s ezért túlzás nélkül mondhatjuk, hogy az SZKP XXII. kongresszusa minden más eseményt kiszorított az újságok első oldaláról.

A kongresszus nemzetközi értékelésének fő tanulsága, hogy a kommunista társadalom felépítéséhez békére van szükség. A Szovjetunió Kommunista Pártja következetesen a békés együttélés lenini elvei mellett tart ki.

Még az ellentábor tollforgatói is gyakran kénytelenek bevallani, hogy a szovjet külpolitika békeszerető irányvonala jut érvényre a kongresszus határozataiban. A Daily Express című angol konzervatív lap például úgy véli, hogy Hruscsov kongresszusi beszédeiben hiánytalanul érvényre jut a szovjet külpolitika békeszerető irányvonala.

A nyugati sajtó általában kiemeli a Szovjetunió tárgyalási készségét. Ez helyes, hiszen a Szovjetunió nem törekszik másra, csak arra, hogy a nyugati hatalmakkal együtt becsületesen sikerüljön megoldani a német kérdést, és más egyéb égető problémát.

Az Egyesült Államok kormánya részéről nem minősíthető a tárgyalási készség megnyilvánulásának, hogy azokban a napokban, amikor a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusa szónoki emelvényéről a legszenvedélyesebben hangzott el a béke megőrzésének szükségessége, az amerikaiak sorozatos provokációkkal mérgesítették el a nemzetközi helyzetet, különösen Berlinben, a Friedrich Strasse-i átkelőhelyen, amely immár a nyugati feszültségszító törekvések jelképe lett. Mint azt olvasóink bizonyára tudják, az amerikai hadsereg autói polgári ruhás személyeket akartak többször átvinni a demokratikus Berlinbe, anélkül, hogy eleget tegyenek az NDK határvédelmi szervei igazoltatásának. Többször megkísérelték, hogy az ilyen autókat páncélosok kíséretében juttassák át a túloldalra. Itt ismét bebizonyosodott, hogy helyes a provokátorok erőmegnyilvánulására erővel válaszolni. Ugyanis, mikor az NDK oldalán is megjelentek a páncélosok, az amerikaiak meghátráltak. Úgy látszik, a határozott lépés józanabb megfontolásra késztette azokat, akik mindenáron összetűzést igyekeznek kierőszakolni.

A nemzetközi haladó sajtó élesen elítéli a berlini amerikai kísérleteket. A londoni Daily Worker diplomáciai gengszterizmusként jellemzi a Friedrich Strassé-n történteket. Szó szerint így ír: „Az egyik nap arról olvasunk, hogy az amerikaiak készek tárgyalni a Szovjetunióval a berlini kérdésről, másnap az amerikai csapatoknak a berlini övezethatáron végrehajtott provokációiról értesülünk. Ezek a mesterkedések arról tanúskodnak, hogy az amerikai államapparátus továbbra is a Pentagon fegyvercsörtető tábornokainak befolyása alatt áll."

Most a XXII. kongresszus sikeres befejezése után, az amerikai propagandagépezet abban látja feladatát, hogy meghamisítsa a Szovjetunió Kommunista Pártja programjának nagy eszméit, hogy elvonja a nép figyelmét arról, ami Moszkvában történik, és hamis tényeket és adatokat terjesszen. Bár a Kennedy-kormány jelentősen megerősítette és modernizálta propagandaapparátusát, ez az apparátus láthatóan nem tud megbirkózni feladataival. Az amerikai közvélemény különböző utakon sokkal többet megtud a moszkvai kongresszusról, mint azt Washington szeretné. Az egyszerű amerikaiakhoz mindjobban eljut az igazság, hogy az új Kreml palotában két héten keresztül az emberiség sorsáról tanácskoztak. S ezért az egyszerű amerikaiak elgondolkoznak, hogyan oszlassák szét a fejük felett gyülekező felhőket, hogyan távolítsák el az útból az előrehaladásukat zavaró erőket. Az amerikai emberek általában igen komolyan veszik a kongresszusnak azt a megállapítását, hogy az Egyesült Államok fejlődésében túlhaladt a zeniten és már hanyatlófélben van. Ez persze az amerikai vezetők számára kétségkívül kellemetlen jelenség, de történelmi tény, hiszen mindjobban megmutatkozik, hogy végetért az a korszak, amikor Amerika egyedüli ipari vezető hatalom volt.

Mint arról már legutóbbi összefoglalónkban is megemlékeztünk, Hruscsov elvtárs a Központi Bizottság nevében előterjesztett beszámolójában hangoztatta: „Ha a nyugati hatalmak késznek mutatkoznak a német kérdés rendezésére, akkor a német békeszerződés aláírása határidejének nincs olyan nagy jelentősége, akkor mi nem fogunk ragaszkodni ahhoz, hogy a békeszerződést 1961 december 31-ig alá kell írni. A fődolog megoldani a kérdést."

Ezekután nem lehet azzal a mondvacsinált ürüggyel kitérni a tárgyalások elől, hogy a Szovjetunió a német békeszerződés megkötésére kitűzött december 31-i határnappal „ultimátumszerű" nyomást gyakorolt a nyugati hatalmakra. Most minden lehetőségük meg van a nyugati hatalmak vezetőinek, hogy presztizs veszteség nélkül ülhessenek le a kerek asztalhoz. Tárgyalni kell, és mint azt az Economic című befolyásos angol lap hangsúlyozza, nem szabad megengedni, hogy Bonn, de Gaulle és más makacs személyiségek a nyugatiakat tétlenségre kárhoztassák.

Sajnos, az elmúlt néhány nap nyugati köreinek megnyilvánulásából még nem lehet különös tárgyalási készséget tapasztalni. Az angol kormány például százezer tartalékos fegyverbe hívásával foglalkozik. Persze az ilyen lépések nem segíthetik elő a problémák megoldását.

A XXII. kongresszus után a Szovjetunió és a szocialista országok diplomáciája az egész békeszerető emberiség támogatását élvezve, még fokozottabban indul harcba a béke megvédése érdekében.

S. Gy.

NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ

Új típusú női politikusok

Visszatekintve a világ asszonyainak Budapesten, a verőfényes októberi napokban lezajlott nemzetközi tanácskozására, az egyik kitörülhetetlen emléket elvitathatatlanul az új arculatú afrikai asszonyok hagyták a résztvevőben. Szeretnénk 2 nőt bemutatni, hogy legalább érzékeltetni tudjuk, milyen asszonyok nőttek és fejlődtek ezen az oly távoli világrészen.

Terveik nagyvonalúak — tudják mit akarnak, politikai látókörük meglepően széles — és hazájuk, népük boldogulását, szabadságát és évszázados elmaradásuk kiküszöbölését szolgálják.

AONA KEITA

Határozott, férfias egyéniség. Minden nap más színű köpenyszerű szilon csodába öltözött, ami nemzeti viselet náluk, ugyanabból az anyagból készült turbánja sikkesen megkötve és mindehhez elegáns tusarkú cipőt viselt. Az életüteme gyors, mintha magát és az időt kergetné, hogy mielőbb eljusson a kitűzött célhoz. Mali —, a volt francia Szudán egyetlen országgyűlési képviselője ő. Foglalkozása szülésznő és volt férje orvos, aki kiváltságos család leszármazottja. Ezekben a családokban a francia állampolgárság apáról fiúra szál. Boldog házaséletet élt és anyósa mégis tizenöt év után elzavarta, mert nem szült utódot. 1945 után lett a politikai élet tevékeny tagja. Szudánban része volt elismerésben, de megismerte a börtönt is, hisz harcos párttag volt. Tanúja volt az államszövetség szétverésének és Szudán megfojtása csak azért nem sikerült, mert Guinea adott nekik kijárást a tengerhez, kikötő használatot, a szocialista államok pedig feltétel nélküli segélyt. Egy év leforgása alatt a lustának tartott szudán-i nép (Mali állampolgárai) utakat, hídakat építettek. Szenegália 1700 családot dobott át a határon, nagy gondot okozott eltartásuk. Az asszonyok szervezték meg a segélyakciót. A fix állásban levők lemondtak a fizetésük egy részéről, akinek csak egy tál levesre valója volt megosztotta a földönfutókkal. Gomba módra szaporodnak az iskolák, egészségügyi intézmények. Követelik a tanulási lehetőségeket, mert ahogy Keita asszony mondotta: „Nem elég a nőket megtanítani írni, olvasni, hanem főzni, takarítani, a tisztaság legelemibb szabályaira, a csecsemőgondozásra is. Harcolni a többnejűség ellen, megakadályozni, hogy az asszonyt elkergethesse férje vagy anyósa.

Keita asszony beszámolója olyan távlatokat tárt fel, amelyeknek megvalósítása meghozza hazája és asszonytársai kulturális és emberi felemelkedését és ha ilyen asszonyok fogják megvalósítani, mint ő — a legrövidebb idő alatt el is érik.

MÄRY LETELE

Halkszavú asszony a Dél Afrikai Unió új asszonyainak jellegzetes alakja. Foglalkozása ápolónő, a nőmozgalom tevékeny tagja. Férje orvos, az Afrikai Nemzeti Kongresszus vezetője. Öt gyermekük van és haladó mivoltukra jellemző gyermekeik neve: a legidősebb Hajnal, mert amikor született, ébredezett a nemzeti felszabadító mozgalom. A második Eső, termést és békét vártak születésekor. Felelet, akkor született, amikor apja, mint hazaáruló állt a bíróság előtt és felmentése hírét hozták. Ezt követte a Bizalom, így is erősítették hitüket a győzelemben. Az ötödik az Ajándék nevet kapta.

Amikor az egyik felszólaló bizonyította, hogy a német kérdés túlnő Európa határain, Märy Letele válaszában leszögezte, hogy a fasizmus sem európai ügy. Hazájában a vezetők a sötétbőrűeket gettóba zárják. Ha valaki kimerészkedik onnan, elfogják. Ha a nők vízért mennek a kútra, senki sem tudja visszatérnek-e. A letartóztatottakat a nagybirtokokra hurcolják ingyenes munkaerőknek. A csavargó gyermekeket összefogdossák és szörnyű sors vár rájuk. Kényszermunkára kényszerítik őket étlen, szomjan, legtöbbje ott hull el a földeken.

Bízik és bíztatja társait, hogy Dél Afrika szabad lesz és letörik a fasizmust. ***Turi Mária***

NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ – NDNSZ

s. Malinová Jaroslava, a České Budějovice-i állami gazdaság igazgatója, a Moszkvai Timirjazevova Egyetemen végzett mérnök-agronómus (Riport a 10—11. oldalon)
FOTO: Kedro

KULT MINGO

LENINI UTAKON

Hatvanöt esztendős lenne november 23-án Klement Gottwald. Még itt lehetne közöttünk, ha a forradalmi harc nehéz évei, az állandó munka, nem törte volna meg egészségét.

A kis morvaországi faluból, Dědicéből indult el csodálatos életútjára, melynek egy-egy állomása mérföldkő azon a nehezen járható és előre ki nem taposott úton, amelyen a munkásosztály politikai pártja — képletesen mondva — a külvárosi munkásnegyedektől a királyi várig jutott.

Gottwald igazi nagyságát az ország népe már életében értékelni tudta. Az évek távlatából ítélve, a történelem szigorú tárgyilagosságával még fokozottabb mértékben tárul elénk élete halhatatlan műve.

Zdenek Nejedlý már a második világháború előtt egyik cikkében kiemelte Gottwald különös politikai intelligenciáját. Példaként állította mások elé Gottwald azon tulajdonságait, amelyek a falusi gyermekből, az egykori asztalosinasból egész különösképpen gyors gondolkodót, igen széles látókörű tudósembert formáltak. És ezek mellett a tulajdonságok mellett mitsem veszített abból a rugalmasságból, éleslátásból, amely tulajdonsága kell, hogy legyen a nép igazi fiának és vezetőjének.

Gottwald együtt nőtt Csehszlovákia Kommunista Pártjával. Igen korán felismerte a leninizmus jelentőségét a kommunista párt politikai harcában. Világosan látta, hogy Lenin volt az első, aki nagyszerű kommunista pártot alkotott. Lenin volt az, aki másokat is megtanított arra, milyen jelentősége van egy ilyen kommunista pártnak. Ezzel magyarázható, hogy mikor Gottwald a politikai életbe lépett, fő céljául igazi, lenini kommunista párt megszervezését tűzte ki. Ahogy Klement Gottwald a Csehszlovák Kommunista Párt vezetőségébe került, a kommunista mozgalom új erőre kapott. Nehéz idők voltak ezek, hiszen a Gottwald előtti vezetők egy része, Jilek, Bolen, Melichar és a hozzájuk hasonló opportunista egyének, a mozgalom kárára egyik hibát a másikra halmozva, a pártot valóban a krízis határáig vezették.

Az akkori helyzet súlyossága abból is látható, hogy az 1928 őszén összeülő Kommunista Internacionálé VI. kongresszusa külön bizottságot állított fel a csehszlovák mozgalom helyzetének megvizsgálására.

A Komintern már említett VI. kongresszusán Moszkvában, mint egyszerű küldött résztvett Gottwald elvtárs is. Felszólalásában világos érvekkel bizonyította az opportunista vezetőség hibáit és tehetetlenségét. A Komintern nyílt levélben fordult a CSKP tagságához. A levél címe „Az opportunista passzivitás helyett bolsevista aktivitást."

A levél megtárgyalása otthon, a két csoport közötti nyílt harc jegyében folyt le. Minden szervezetben fellépett a jileki és gottwaldi csoport képviselője is. A nyílt vita felvillanyozta az egész pártot. A tagság csaknem egyöntetűen hátat fordított Jileknek és társainak. A vita a történelmi nevezetességű V. pártkongresszuson zárult le, 1929-ben. Az V. kongresszuson a párt zászlaját Gottwald és munkatársai személyében olyan vezető és vezetőség vette a kezébe, akik elveikben sziklaszilárdaknak, cselekvéseikben tántoríthatatlanoknak bizonyultak.

Érdemes idézni Gottwald elvtárs kongresszusi záróbeszédének legalább egy mondatát: „A CSKP V. kongresszusával nem fejeződött be a küzdelem, hanem ellenkezőleg, ezzel kezdődtek meg a reánk váró nagy, nehéz harcok." Gottwald elvtárs szavai beteljesültek. A bolsevista központi bizottság vezette leninі utakon a pártot a kapitalizmus ellen és a nemzeti felszabadító harcban és vezeti tovább, a szocializmus építésének győzelmes időszakában is. A párt következetes leninі vezetősége nélkül nem tudtuk volna teljesíteni azokat a feladatokat, melyek hazánkban a szocialista rend győzelméhez vezettek. És ma, mikor a közeli kommunista távlatokról beszélünk, még inkább tudatosítjuk pártunk nagy szerepét, azét a kommunista pártét, melynek felépítésében Klement Gottwaldnak halhatatlan érdemei vannak.

SZIGETI GYÖRGY

BERTOLT BRECHT

A kommunizmus dicsérete

— Lob des Kommunismus —

Ésszerű. Mindenki meg is érti. És könnyű is.
Kizsákmányoló nem vagy, felfogod tehát.
Neked igen jó, érdeklődj utána.
A bambák azt mondják, hogy butaság és a szennyesek
szennyesnek nevezik.
A butaság s a szenny ellen van ő.
A kizsákmányolók azt mondják róla: bűntett.
De mi tudjuk:
Ő vet véget a bűnnek.
Nem őrület ő, hanem az
Őrület megszűnése.
Ő nem rejtély,
Hanem megoldás.
Az egyszerűség ő, amelyet
Roppant nehéz elérni.

Szemlér Ferenc fordítása

KULT MINOR

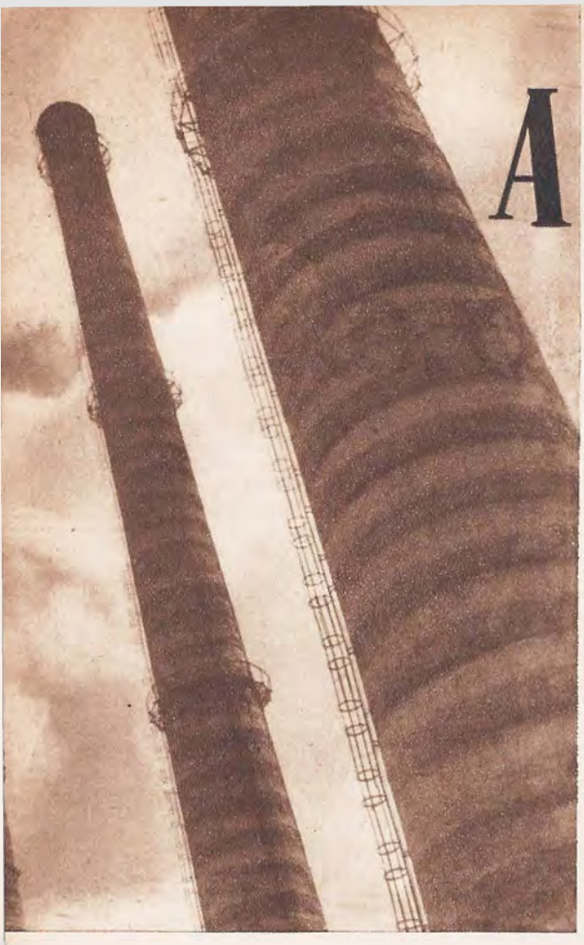

A KŐOLAJ VILÁGA

A hőerőműveket körülvevő csővezetékek egyikén ez a vörösbetűs felírás áll: „Január 16. A hétéves terv első éve. XX. század".

Igen, nálunk a hétéves terv építkezései századunk mérföldjelző határkövei.

Az omszki új iparvidék a kőolaj és a nagy vegyipar világa. E vállalatok egyike már benzint, petróleumot és Diesel-fűtőanyagot gyárt. A kőolajfeldolgozó-ipar a szibériai naftaipar elsőszülöttje. A kőolajat egyelőre acélcsöveken Baskiriából kapja, de csakhamar megjelenik a helyi, szibériai kőolaj is. Az üzemet tovább bővítik és építik. 1965-ben fejezik be teljesen építését.

A kőolajfinomító mellett emelkednek egy másik óriásmű, a műkaucsukgyár épülettestei. Nyersanyagát a kőolajfinomításnál képződő gyártási hulladékok képezik. A műkaucsukgyár területén jelenleg 62 építő- és szerelőbrigád dolgozik, közülük 43 versenyben van a kommunista munka brigádja cím elnyeréséért. Tizenhárom brigád már ki is érdemelte a megtisztelő címet.

A kőolajfinomító-üzem, a műkaucsukgyár, a hőerőművek, a légabroncsgyár szerves részei az egységes petrokémiai termelőkomplexumnak.

MARIJA

Az építkezésen a legjobbak egyike Marija Bazsenova brigádvezető. Brigádja a kongresszusig befejezte évi tervét. A brigád valamennyi tagja két szakmát sajátított el: a festést és mennyezetkészítést. Most tanulják a harmadik szakmát, a burkolást. Valamennyi munkásnő tovább tanul. Marija Bazsenova az építőipari intézet ötödik évfolyamát végzi. A brigád több új értékes újítási javaslatot nyújtott be.

A brigád nem is olyan régen, mielőtt Marija átvette volna a vezetését, a lemaradók között kullogott. Ez már a második brigád, melyet Marija hozzásegített, hogy az élenjárók közé küzdje fel magát.

Marija nem az egyetlen brigádvezető, aki vállalta egy lemaradó részleg vezetését. Ugyanígy cselekedett Ujminova, Loszeva, Kirzo, Bujanova is. Három évvel ezelőtt egy brigádban dolgoztak és Marija volt a vezetőjük. Miután Bazsenova átment egy lemaradó részlegbe, Kirzo vette át a helyét, de egy félév múlva ő is elhatározta, hogy még gyengébb brigádba megy dolgozni. Példájukat további három munkásnő követte.

HÁROM A KISLÁNY

Ljuba Sztupina fiatal kora ellenére tapasztaltan dolgozik szédítő magasságokban. Ügyessége, bátorsága nagy hírnevet szerzett neki az egész építkezésen. Ő végzi a legbonyolultabb, legfelelősségteljesebb munkákat.

Ljuba és Nyina sok-sok kilométer hosszú csövet hegesztett össze. Ljuba a negyedik építkezésen dolgozik, Nyina pedig már a hetedik erőművet építi. Rufina Golikova most került ki az iskolából. Mindössze két éve dolgozik, de igyekszik lépést tartani társnőivel. A napokban a párt tagjelöltjei sorába vették fel.

A műkaucsukgyár munkaközössége a kongresszus megnyitásáig megkezdte a termelést. Tamara Trubcsanyina, a kommunista munka rohammunkása a kész termékek részlegének díszítésén dolgozott. Egy-két év múlva leteszi a mestervizsgát és technológusként fog dolgozni az üzemben. Sok más építő is vegyésszé képezi át magát. Számukra megnyílt a technikum üzemi esti tagozata.

AZ Ő AJÁNDÉKUK

A légabroncsgyár kollektívája terven felül 30 ezer gumiabroncsot adott az országnak a pártkongresszusig. Az üzemben önkéntes alapon megszervezték a munkáskutatók társadalmi intézményét, melybe 270 újító, ésszerűsítő és feltaláló tömörült. Az intézmény feladata a műszaki haladás elősegítése. Az üzem munkaközössége újító- és kutatómunkájával egymillió rubelt takarított meg a pártkongresszusig.

Agnyija Krjucskova a légabroncsok új arányainak tanulmányozása alapján megtalálta annak a módját, hogy egy műszakban 110 légabroncsot szereljen össze az eddigi 80 helyett. Vera Filipova részlegének munkáskutatói több munkafolyamat gépesítését javasolták, aminek eredményeképpen 30 százalékkal növekedett a munka termelékenysége.

A szovjet emberek milliói újabb munkagyőzelmekkel és hőstettekkel köszöntötték drága pártjuk kongresszusát. A kongresszusnak szánt ajándékok között volt az omszki petrokémiai komplexum munkásnőinek a hozzájárulása is. Az ő részük napról napra nagyobbodik, mert minden jó kezdeményezés táptalajra talált nemcsak a kongresszus előtt, de főleg most, a nagy jelentőségű esemény utáni időszakban.

Fordította: Lőrincz L.

I. SZOLOVJOVA
(N. Matorin felvételei)

Az építkezés három legismertebb munkásnője: (balról jobbra) Rufina Golikova, Ljuba Sztupina és Nyina Voroncova. Villamoshegesztők.

Tamara az omszki vegyipari technikum IV. évfolyamának hallgatói között.

KULT MINOR

A MEGFIZETHETETLEN AJÁNDÉK

A hatalmas szerkezetből hosszú, rózsaszínű kígyótest nyomul előre. A gép alacsonyabb és magasabb hengereket szel belőle. Akaratlanul is az iskolai segédanyagokra gondol az ember. Ki ne emlékezne a geometriaórákra, amikor a henger köbtartalmának kiszámításával bajlódtunk, s arra a kellemesebb elfoglaltságra még az elemi iskolából, amikor az engedékeny gyurmából különböző figurákat, állatkákat formáltunk? Éppen egy ilyen modellező anyagból készült hengerre emlékeztet bennünket a kaolínból és egyéb természeti kincsekből összeállított félkészárú, amely aztán további feldolgozásra vándorol.

Valamikor ez így történt: kézzel munkálták meg. Egyik tekercset a másikra ragasztották, amíg kialakult a szigetelő formája. A zománcozás után, ahol az izolátor csigái fehér vagy barna színt nyertek, a kemence felé vették útjukat, Közép-Európa legmodernebb kemencéjébe. Talán furcsán hangzik, de valóban így van. A čabi Elektroporcelán-üzem ugyanis csak 1955-ben kezdte meg a termelést a tágas, világos csarnokokban. Minden az új, a tisztaság, a technika utolsó nyomait viselte, s mégis — nem voltak képesek a tervet teljesíteni. A louni anyaüzemhez tartozó čabi gyár, — a legkorszerűbb mindegyik közül — mindig az utolsók között volt, ami a tervteljesítést illeti. Az üzem vezetőségére súlyos teherként nehezedett ez a helyzet, borúsak voltak az üzemi bizottság ülései, ha a terv teljesítéséről volt szó, a munkások elégedetlenkedtek, hogy nem kapnak prémiumot. A terv teljesítése pedig nem javult.

Egy szép napon Koža mérnök, a gyár igazgatója messzi útra indult. A Szovjetunió elektroporcelángyárait vette sorra. Munkatársainak legtöbbje kétkedéssel várta visszatértét, — hisz amint mondták, a szigetelők formázása pepecselő iparosmunka, mit lehet ezen meggyorsítani? Mit segíthet itt a gépesítés?

Az igazgató visszatérte után azonban nemsokára a kétkedők is másképpen kezdtek beszélni.

◀ Az önműködő kemence

Amíg kézzel ragasztva állították össze a szigetelőket

Milica Závodná saját szemével látta, hogyan dolgoznak a szovjet emberek. Annál szívesebben ▶ alkalmazza az új gyorsvágón a szovjet tapasztalatokat

Koža mérnök a jó és hasznos tapasztalatok garmadával tért vissza szovjet barátainktól. A moszkvai és leningrádi üzemekben gyorsvágókon munkálják meg a magasfeszültségű szigetelőket. Miért ne próbálnánk ki mi is ezt a módszert — hangzott egyre sürgetőbben a gyárban.

Hogy az új munkamódszer segített-e? A munkatermelékenység 266 százalékkal növekedett, s ez év elejétől 160 000 korona megtakarítást értek el.

Óriási eredmény ez. De említést érdemel a másik is. A lágy anyag szilárdítása ezelőtt 5—6 napig tartott, mivel a csarnokokban szabadon kirakva várta, amíg megszilárdul. Ma a villanyellenállás segítségével már csak két és fél, három órát tart ez a munkafolyamat.

S ugyan ki csodálkozna ezek után, hogy a gyár már nincs a lemaradók között? Az összüzemi versenyben biztosan tartja első helyét. A hasznosság kilencszeresére emelkedett az év elejétől, a tervet háromszor emelték ugyanezen idő óta. A hatékonyság átvizsgálása 20 000 korona megtakarítást hozott. Az újítási javaslatok is jó néhány ezrest jelentettek. S ugyanakkor egy alkalmazottal sem lett több az üzemben, sőt, az új munkamódszerek bevezetése óta csökkent a dolgozók létszáma.

Az üzembe új áramlat hatolt. Mintha a szovjetek hazájából jött friss szellő ébresztette volna fel dolgozóit szendergésükből. Munkacsoportok alakultak, melyek a szocialista munka brigádja címért szálltak síkra. Az egyik nőkből álló kollektívát (pedig az üzemben nem dolgozik sok nő) Františka Krajčovičová vezeti. Olyan vonalon dolgozik, melyet ugyancsak baráti segítség hozott létre, ezúttal a NDK szakemberei.

A kisebbségben levő nők a munkában az elsők között tartanak. Hányszor értékelték legjobb dolgozóként Valéria Štáblovát! A fiatal Milica Závodnának is teljesült a vágya: jó munkájáért két hétre a Szovjetunióba utazott tanulmányútra. Még mindig szívesen emlékezik szovjet barátaira, az egész gyönyörű kirándulásra.

A čabi Elektroporcelán-gyár dolgozói szívét is megnyerték azok a vendégek, akik a moszkvai „Izolátor" és leningrádi „Proletarija" üzemből látogattak el hozzájuk. Hisz éppen ők voltak azok, akik hozzásegítették őket a munkasikerekhez, akik megtanították a čabiakat a nagyobb munkatermelékenységre, új munkamódszerekre. Nekik köszönhetik, hogy a szigetelők ellenőrzésekor mind kevesebb selejtes áru felett villog a szikra, mind több izolátor szolgál küldetésének ahelyett, hogy virágcserépnek használnák.

Hogy Jugoszláviába, Izlandba, Kínába és az országok egész sorába jutva a magas villanypóznákról fénylik fehér vagy barnára zománcozott testük.

JITKA ŠKALOUDOVÁ
Foto: ZELENÝ

A szocialista munka brigádja címért versenyző ▶ női kollektíva

KULT MINOR

A NOSZF tiszteletére

A CSISZ debradi szervezete elhatározta, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóját irodalmi esttel köszönti és értékes kultúrműsorral járul a csehszlovák-szovjet barátság hónapja ünnepségeihez.

A debradi CSISZ-szervezet a Z-akció keretében pataktisztítási munkát végzett az ősszel. A tél folyamán jó kulturális munkával akar hozzájárulni a falu élénk kulturális életének biztosításához.

Ifj. Dunajszky Géza, CSISZ-elnök

●

A napközi otthonban egy olyan osztályt létesítettünk, melyben 35 gyermeket már az iskolára készítünk elő. Ez a kezdeményezés járási viszonylatban újdonság.

Az üzemi gyermekbölcsődében 150 munkaórát fordítunk arra, hogy a gyermekek holmiját megstoppoljuk és rendbehozzuk.

Védnökségi EFSZ-ünkben 200 brigádórát dolgozunk le az őszi mezőgazdasági munkálatoknál.

A Nové Zámky-i Elektrosvit n. v. asszonyai

●

A bratislavai Kablóban már negyvenhárom kollektíva kapcsolódott be a szocialista munkabrigád címért folyó versenybe. Katarína Kráľová CSISZ-tag Matovič elvtársat köszönti, akinek a kollektívája elnyerte a büszke címet. (Drábek Viktor felvétele)

KEZDEMÉNYEZŐ ASSZONYOK

Ez év első negyedében bizony jelentős lemaradást mutattak ki a tej szerződéses eladásában az ebecki szövetkezetesek. Ez a lemaradás május elejéig csaknem 24 ezer litert tett ki és a tej eladásának időszaki tervét csak 37 százalékra teljesítették. Ez a helyzet sok gondot okozott mind az EFSZ vezetőségének, mind pedig a HNB és a falusi pártszervezet funkcionáriusainak. De nem nyugodtak bele a szövetkezet fejőnői sem és Vámos Margit, Koronczi Ottília, Tuháry Mária, Budai Mária, Borcsányi Olga és Mészáros Paulina sokat töprengtek azon, hogyan tudnák munkájukat eredményesebbé tenni. Az asszonyok töprengésének meg is volt az eredménye. Bejelentették az EFSZ vezetőségének, hogy bevezetik a géppel való fejést. Ennek voltak ellenzői is, de az asszonyok kitartottak tervük mellett.

Persze, kezdetben bőven mutatkoztak nehézségek, fogyatékosságok, de a Vámos Margit vezette fejőkollektíva nem csüggedt. Sőt, tovább mentek. Bejelentették, hogy

bekapcsolódnak a szocialista munka brigádja megtisztelő címért folyó nemes versenybe.

Döntésüket vállalásokkal támasztották alá. Vállalták, hogy mindjárt kezdetben 80 liter tejjel növelik napi fejésátlagukat, s hogy nemcsak behozzák a 24 ezer litert kitevő lemaradást, hanem az egész évre vállalt tejmennyiséget túl is teljesítik. A vállalás bátor volt, hiszen nem volt megfelelő takarmányalap, s az istállóban teljesen a régi, elavult módszerek uralkodtak az egyes munkák végzésében.

A kollektíva azonban nem csüggedt. A régi takarmányozási és fejési módszerrel 75 tehéntől mindössze 400 liternyi tejet fejtek naponta, az új módszerrel már ennek a kétszeresét,

800 liter tejet fejtek mindennap,

de voltak olyan napok is, amikor 900 liter tej csorgott a fejőgép tartályaiba. Igaz, hogy a nyáron naponta már háromszor fejtek és javították a takarmányozást is. Mindezek az intézkedések azt eredményezték, hogy az ebecki fejőnők hamarosan behozták a lemaradást és az egész évre vállalt 122 ezer liter tejből eddig már közel 110 ezer litert fejtek és adtak el a közellátás megjavítására. Az asszonyok nem tágítanak eredeti vállalásuktól, s az év végéig 100 százalékon felül teljesítik a tej szerződéses eladását.

Az ebecki fejőnők példája figyelmet érdemel és bizonyára sok szövetkezetben adva vannak azok a lehetőségek, amelyek a tejtermelés terén a fogyatékosságok eltüntetéséhez vezethetnek. Nem kell hozzá más, mint a Vámos elvtársnő vezette fejőnők szocialista munkabrigádjához hasonló bátor kezdeményezés és sok szövetkezetben, ahol a tej szerződéses eladása mélyen a 100 százalék alatt van, hamarosan kedvező fordulat állhat be. Az ebecki példa remélhetőleg másutt is követésre talál...

Agócs Vilmos

●

Köszönőlevél

Október elsején, vasárnap a kováčovi nyugdíjasok otthonának irodájába belépett egy fiatal lány. Matunák elvtárs, az intézet igazgatója éppen a postát vette át. Az első pillanatban azt hitte, hogy a lány hozzátartozóját akarja meglátogatni. Azonban kellemesen meglepődött, mert Sarlós Ildikó megmondta, hogy a čatai alapfokú kilencéves iskola VI./B osztályának tanítónője és szeretné, ha megengednék, hogy tanítványaival elszórakoztathassa az otthon lakóit.

Matunák elvtárs örömmel mondott igent és így ebéd után a kétszáz nyugdíjas gyönyörködve figyelte a tizennégy fiú és lány műsorát, akik néhány órára odavarázsolták közéjük az ifjúságot. Az iskolások még albumot is ajándékoztak a nyugdíjasoknak, tele képpel hazánk különböző tájairól.

*

Ez úton mondunk köszönetet nektek, kedves iskolások, és Sarlós Ildikó tanító néni! Kérünk, gyertek el máskor is közénk, hogy érezzük azt a megbecsülést és szeretetet, amely úgy megmelegíti az öreg nyugdíjasok szívét!

HUBA RÓZA, Kováčov

Dicséretet érdemelnek

Kinczer Irén, Vizsnyák Irén és Bitter Ilona Pém Gizellával, Kinczer Irmával és Péni Jolánnal együtt nagy segítséget nyújt a patincei HNB-nek. De nemcsak a nőbizottság tagjai, a falu minden asszonya kiveszi részét a társadalmi munkából éppúgy, mint a tojásfelvásárlási terv teljesítéséből.

A nőbizottság 68 426 tojást biztosított a közellátás számára. A szövetkezetnek is nagy segítséget nyújtott mind az aratási munkákban, mind a kukoricatörésben és a burgonyaszedésben. A cukorrépát is az ő segítségükkel sikerült idejében betakarítani.

Egyszóval — dicséretet érdemelnek a mi falunk asszonyai, Rehák Rozáliától kezdve — aki a sertéshizlaldában dolgozik — Takács Józsefnéig, aki a kertészetben Máté Géza kertésszel 43 ezer korona terven felüli jövedelmet biztosított a szövetkezetnek.

POÓR GYULA, a HNB titkára

AZ EURÓPA KUPÁÉRT

A kézilabda a nők körében elterjedt és közkedvelt sportág. Nemcsak gyors és érdekes, de a legsokoldalúbb mozgási lehetőségeket nyújtja. A csehszlovák női csapat világviszonylatban is egyike a legjobbaknak, hisz tagjai jelenleg a világbajnoki cím viselői, melyet jövőre a Bukarestben megrendezett világbajnokságon igyekeznek újból megvédeni.

Az évenként rendezett világbajnokságon kívül eddig nem volt rendszeres női kézilabdaversenyési lehetőség. A Nemzetközi Kézilabda Szövetség ezért szívesen fogadta a szlovák sporthetilap, a Štart javaslatát egy új versenynek, az Európa Kupának bevezetését, melyben az egyes országok bajnoki címet nyert csapatai mérkőznének.

Az EK első évfolyamát 1960—61 téli évadjában jdtszották. Az első körben kiesett a jugoszláv, a lengyel, a francia és az osztrák női csapat, a másodikban a Szovjetunió és Nyugat-Németország csapata. A döntőben a bukaresti Stiinta kétszer győzte le a Dynamo Praha csapatát és ezzel megszerezte a vándorserleget.

Az EK második fordulójára ez év decemberében kerül sor és 1962 áprilisában fejezik be. Miután a hatalmas kristályserleg évről évre vándorol, a Štart szerkesztősége elhatározta, hogy a kilencven centiméter magas kristályváza kicsinyített, harminc centiméteres mását adományozza a győztes csapatnak maradandó emlékként. Decemberben tehát megindul a nők küzdelme az Európa Kupáért.

J. H.

KULT MINOR

FEJŐNŐ A KEZELŐASZTALNÁL

Amikor Nyikita Szergejevics Hruscsov az SZKP KB plénumán meghallgatta Gitalov és Manukovszkij neves gépesítők felszólalását, így nyilatkozott róluk: „Amikor az ember hallgatja őket, szinte erőre kap, szárnyai nőnek. Miért? Mert azt tanítják, hogy a gépesítés nagy lehetőségeket nyit a munkatermelékenység fokozására."

Mi is szárnyat kapunk a zvenyigorodi farmon látottaktól. Eljön az az idő, amikor nem két vagy öt fejőnő, hanem a Szovjetunió valamennyi fejőnője, sertés- és baromfigondozója megszabadul a nehéz kézi munkától.

A látogatók lassan elindultak az állattenyésztő gazdaság felé és leplezetlen kíváncsisággal nézegették a kétsoros tehénistálló közepén felállított üvegfülkét.

— Hát ez meg micsoda? — kérdezte Anna Vasziljevna Kuprijanova vlagyimiri fejőnő az elébe siető fehérköpenyes nőtől.

— Két évvel ezelőtt kaptuk. Az ember beül a fülkébe, megnyomja a gombokat s a gépek helyette is dolgoznak.

x x x

Ugye, nagy gond megfejni a tehenet, megetetni a sertéseket és a baromfiakat? Az egyéni parasztgazdaságokban nagyanyáink könnyen megbirkóztak a feladattal, hisz a leggyakrabban csak egy tehénkét tartottak. Most azonban más a helyzet. Nincs olyan kolhoz, amely nem százszámra, ezerszámra tartana szarvasmarhát.

A farmok csak fejőnőkből több mint egymilliót foglalkoztatnak. 1965-ig megkétszereződik a tehénállomány. Tehát újabb millióval több fejőnőre lesz szükség.

Íme, Nyina Kolokolceva ügyeletes fejőnő belépett az üvegfülkébe, mely annyira felkeltette a vendégek érdeklődését. A kezelőasztalon megnyomta azt a gombot, mely fölött a „Trágyaeltakarítás" felírás volt olvasható. Felbúgott a villanymotor és az acélgereblyék megindultak a két csatornavájatban. Pár perc múlva már a trágyatartóban volt az egész hulladék.

— Egész hónapon át ott gyűjtjük össze, azután megint csak gépek segítségével tovább szállítjuk az önrakodó kocsikig — magyarázza a látogatóknak Alekszandra Tyimofejevna Zaharova szovhozigazgató. — Könnyű és kényelmes munka.

— Az már igaz! — Szólalt meg a vlagyimiri fejőnő és le nem vette szemét Nyina Kolokolceváról, aki oly ügyesen igazgatta azt a sok gépet a kabinból. — Te kész mérnök vagy, nem is fejőnő — vetette oda neki.

— Hát olyasvalami vagy hasonló — bólogatott Nyina. Inkább gépekkel van dolgunk, mint tehenekkel. Anna Petrovna Volkovával ketten száz tehenet gondozunk. Minden tehéntől 5264 kg tejet fejtünk ki. Csak az ügyeletes tehénápolók segítenek. Hárman vannak, egymást váltják.

...Lassan ketyeg a kezelőasztal lapjába szerelt óra. Dél van. Nyina a kezelőasztalhoz lép és megnyomja az egyik gombot. Éles csengetés. A tehenek szinte varázsszóra felállnak.

Sok időbe tellene, ha kézzel oldanák el a teheneket. Egy ilyen típusistállóban 100 állati férőhely van. Képzeljük el, hogy mindegyiknek el kell oldania a láncát. Itt ezt is gépesítették. Az istálló balés jobboldalán drótkötél húzódik végig, rajtuk a lánctartók. Elég egy mozdulat, az emelőkar elfordítása és lehullanak a láncok.

Az állatok a fejőrészlegbe tartanak. Már megszokták: jelzésre takarmányt kapnak, naponta háromszor megfejik, kétszer pedig sétálni viszik őket. A fejőrészlegbe bevezették a meleg vizet. Pillanat műve a tőgyek lezuhanyozása.

A Zvenyigorodszkoje mellékgazdaságban csak nyolc tehenet vállalhatott egy fejőnő, s fejésük másfél órába is beletelett. Az itteni fejőrészlegen viszont ugyanennyi idő alatt két fejőnő száz tehenet is könnyen megfej.

Itt még az is jó, hogy a fejőrészleg könnyen szétszedhető, így a nyári hónapokban a hordozható vízmelegítő-berendezéssel együtt áthelyezhető a legelőre.

Milyen büszkék a fejőnők tejgazdaságukra, ahol minden munkát gépesítettek!

A gőzölgő tej hőfoka plusz 36 fok. Jeges vízű medencében lehűtik. A tejeskannákat kisebb emelődaru segítségével csúsztatják a medencébe. A fejőnőnek csak egy gombot kell megnyomnia. A kannákat azután az emelődaru rakja fel a teherautóra.

A takarmány elkészítése és szétosztása a legnehezebb munkák egyike. A gépek itt is segítenek.

A tehénistálló bal részében levő takarmányrészleg földszintjén helyezték el a takarmánykonyhát. Az első emeletről csövön keresztül adagolják a korpát, olajpogácsát, kombinált takarmányt. A tehénistállóhoz mindkét oldalról két silótorony illeszkedik.

A takarmányt villanymotoros hajtású csilléken szállítják szét. Egy fejőnő 9 perc alatt lát el takarmánnyal 50 tehenet.

L. Vakszman
Fordította: L. L.
(V. Jakovlev felvételei)

A SZOVJET TECHNIKA • MUNKAMÓDSZEREK • TAPASZTALATOK SEGÍTSÉGE

A nyugatnémet „jóléti állam" kirakata előtt

A nyugatnémet nagytőkések óriási propagandagépezete hosszabb idő óta csökönyösen hirdeti, hogy a Német Szövetségi Köztársaság — „jóléti paradicsom". Most kezünkbe került Nyugat-Németország egyik vezető polgári napilapjának, a tekintélyes „Frankfurter Rundschau-nak" a választási hadjárat idején megjelent mélynyomású képes melléklete... „Was ist Morgen?" (Mi lesz holnap) című cikkéből érdemes néhány képet és részletet kiragadni.

...Valóban olyan jól megy nekünk?... — kérdi a lap, és mindjárt meg is adja a választ. Nem. Nem vagyunk boldogok. A termelési számok emelkednek ugyan, de milyen áron? Zsúfoltak az orvosi rendelők, minden hatodik ember beteg. Háziasszonyaink fele fizikailag és lelkileg összetört, fáradt. A tanerők arról panaszkodnak, hogy a gyermekek túlontúl idegesek, az ifjúság elhagyottnak érzi magát, az öregek feleslegesnek.

Fantasztikusak az iskolaviszonyaink, 23 000 osztályhelyiségre és 7500 tanteremre lenne még szükség, s az alsófokú iskolák túlzsúfoltságára jellemző, hogy vannak osztályok, ahol a gyermekek az ablakpárkányon írják dolgozataikat, a szerencsésebbek ládákból összetákolt asztalokon. 25 000 tanító kellene még, de a fiatalság nem szívesen megy erre a rosszul fizetett pályára.

Hiány van orvosokban, kórházi ápoló személyzetben és főleg kórházakban. A túlzsúfolt kórházakban a folyosókon is betegágyak állnak s a fiatal orvosok jelentékeny része orvosi gyakorlat helyett inkább a gyógyszeriparban helyezkedik el, mert ott magasabb a javadalmazása.

Mindez csupán néhány kiragadott részlet a nagyformátumú, nyolc oldalas melléklet tartalmából, amelynek befejezőjében a lap azt kérdi... vajon hol vannak, mire fordítják a jóléti állam nemzeti jövedelmének milliárdjait? Erre az önmaga által feladott kérdésre persze már nem válaszol a Frankfurter Rundschau", nem válaszolhat, mert hiszen azt kellene mondania, hogy a reklamált pénz, amelyet kórházakra, iskolákra, orvosokra, tanítókra, népművelésre, népjólétre kellene fordítani... ezek a milliárdok a nagyipar, főleg a hadfelszerelési ipar, a nagybankok és trösztök páncél trezorjaiban találhatók. Ámde miként jusson erre a végső következtetésre a nagyipari „Frankfurter Rundschau", amelynek önkritikája pusztán választási agitáció a polgári „Szabad Német Demokrata Párt" érdekében, s ezt a pártot világnézeti szempontból semmi sem választja el Adenauertől. Pusztán a koncból követelnek nagyobb részesedést, miniszteri tárcákat. S meg is kapják.

A. L.

KULT MINOR

Újsághír: Ez év októberének második felében „videotelefon"-összeköttetést létesítettek Moszkva, Leningrád és Kijev között.

Halló....itt Moszkva, Leningrád, Kijev, beszél és.... lát

Ez annyit jelent, hogy a klasszikus telefont sikerrel kombinálták az ipari televízióval és a három város között televíziós-telefon koaxiális (egytengelyű) kábelt húztak.

A videotelefon-központokból nemcsak hallani, hanem látni is lehet a telefonáló partnert.

Ezért nem túlzunk, amikor azt állítjuk, hogy a videotelefon-központ így kapcsol majd...X-et hívja és látja Y.

Minden feltétel megvan arra, hogy a videotelefon-vonalba (valószínűleg videofon-ra rövidítik majd az elnevezést) a Szovjetunió további városait, majd Berlint, Varsót, Prágát, Budapestet, Bukarestet és Pekinget is bekapcsolják. A kapcsolási technikában így elért haladás nemcsak a Prága és Peking közötti videotelefonikus összeköttetés alapja lesz, de biztosítéka annak is, hogy a Cendes-óceán partjaitól Közép-Európáig lehetőség nyílik a televíziós műsorok átvételére. A világ leghosszabb, kb. 12 000 kilométeres videofonikus és televíziós retranszlációs vezetéke alakul így ki.

A technikusok már a videotelefon színes képének megvalósításán dolgoznak.

A videotelefon képszignálja a televíziós képhez hasonlóan jön létre: a képpontokra való felbontás, ezek felerősítése, melyek a hangjelzéssel együtt az egytengelyű kábelen keresztül jutnak el a távolba, ahol a videotelefon-fülkék egységes képpé és hanggá egyesítik az adást. A két város közötti vonalon videoerősítő-állomások erősítik fel a közvetített jelzéseket.

A rigai Polietilén-gyár mérnöknője, Livia Ogurcovova a polietilén csomagolóanyag minőségét vizsgálja

A PLASZTIKUS ANYAGOK ÉS A NAP „CSODÁI"

A Litván Szovjet Szocialista Köztársaságban a legkülönbözőbb kísérletek folynak, hogy az egyes iparágakban, a napi életben még jobban felhasználhassák az eddig is sokat alkalmazott plasztikus anyagokat. Ottlétem alkalmával láttam a plasztikus turistasátrat, melynek súlya csak egy kilogramm volt, a plasztikus anyagból készült felfújható vízkendházat, meleg ágyakat és olyan gépipari gyártmányok műanyag-burkolatát, melyeket a tengeren túli és forró égövi országokba küldtek. Alkalmam volt látni a kertészetben alkalmazott műanyag-védőréteget, melyet az uborka-, paprika-, paradicsompalánták fölé borítottak, hogy ezek összpontosítva a még nem forró tavaszi napsugarat, meggyorsítsák a korai zöldségtermelést.

A Nap erejét azonban nemcsak itt használják ki. A kozmikus űrhajók a napelemek útján nyerik kifogyhatatlan erőforrásukat, legalábbis addig, amíg a naprendszer hatáskörében lesznek. (És ez még nagyon sokáig eltart.)

A Nap erejét használják ki a naperőművek is, melyek az Örmény SZSZK-ban, Grúziában, Közép-Ázsiában épülnek. Ha ezek a kísérletek beválnak, a Szovjetunió ilyen napvillanygyárakat szállít majd az egyenlítő közelében fekvő afrikai országokba.

Hogy a Nap erejét felhasználhassák, előbb sugarainak erősségét kell megállapítani

Repülő hajók — atom a közlekedésben

Az atomok egyre inkább behatolnak életünkbe. Mit is képzelünk ezen? Azt például, hogy amíg egy 5000 kW-os hőerőmű 24 óra alatt százhúsz tonna szenet fogyaszt el, egy hasonló teljesítményű atomerőműnek (Szovjetunióban 1954-ben építettek ilyet) ugyanazon idő alatt 30 gramm atommagfűtőanyagra van szüksége.

A közlekedésben 1961-ben a szovjet Lenin jégtörő-hajó üzembehelyezésével kezdték a gyakorlatban is felhasználni az atomot. A jégtörő ez évben második navigációs „idényét" tölti az Arktiszon, ahol utat tör az Arhangelszkből a Távol-Keletre közlekedő hajóknak és az Északisark kutatóállomásait látja el a szükséges felszerelésekkel és élelemmel. Az atom további felhasználása a tengeralattjáróknál érvényesült. A szovjet tengeralattjárók vastag szivar alakúak. Az Izvesztyija napilap riporterének szavai szerint (aki néhány napot töltött az egyik fedélzetén) a „Húszezer mérföld a tenger alatt" című Verne-regény Nemo kapitányának „nautilusz" tengeralattjárójára emlékeztetnek, csakhogy ezek háromszor húszezer kilométert is megtesznek a tenger alatt anélkül, hogy felmerülnének a felszínre.

Ha már a hajóknál tartunk, megemlíthetjük azokat az aránylag szokatlan úszótesteket, melyek az utóbbi hetekben hagyták el a szovjet hajógyárakat: a háromszáz személyes folyami repülő-szputnyik, a hatszáz tonnás folyami és tengeri teherszállító katamaran, a lebegő hajó (ez az úszótest 30—50 centiméterrel a víz felszíne felett kimondottan lebeg egy légpárnán) és a tengeri repülőhajó.

Két moszkvai orvosi interjú töredéke

A KIBERNETIKA ÉS A SZÍV

ARTOBOLEVSZKIJ PROFESSZOR: Visnyevszkij professzorral, a kiváló szovjet sebésszel sikerült összeállítanunk szívbetegség-diagnózist megállapító kibernetikus gépet. A gyakorlat bebizonyította, hogy megbízhatóan működik: a betegek 70 százalékánál pontos diagnózist állapított meg, további 15 százaléknál határozatlan volt (megközelítő diagnózist adott) és a hátralevő 15 százaléknál kereken kimutatta, hogy nem képes kimutatni a betegséget. Egy esetben sem állapított meg kimondottan téves diagnózist.

A „MŰANYAG" EMBER

VISNYEVSZKIJ PROFESSZOR: Artobolevszkij professzorral közösen sikerült többek között műszívet, szívszerkezetet, tüdőt szerkesztenünk. Mi újat várhatunk a sebészetben? Bármilyen furcsának is tűnik, elsősorban kihasználjuk a fizika, vegyészet, elektronika, kibernetika minden eddigi vívmányát. Az emberi szervezet sérült részeit az úgynevezett „szuperszerves" vegyészet segítségével, műszervekkel helyettesítjük. Ezek alapanyaga a nylon lesz. Igen, a női fehérneműk, harisnyák anyagából készülnek például a nylonerek. (Beszélgetésünk közben alkalmam volt megtekinteni.)

Meg vagyok győződve arról, hogy a holnap vegyészete megfelelő anyagokat biztosít a csontok cserélésére és „javítására", a sérült koponyacsontok pótlására. Ezen már gyakorlatilag is dolgozunk.

AZ ORVOSTUDOMÁNY ŰRHAJÓJA:

Igen, ez is létezik már. Egy olyan speciális sebészeti műszersorozatról van szó, amely lehetővé teszi, hogy a még kisebb tapasztalatokkal rendelkező sebész is végezhessen bonyolultabb operációt.

Mellesleg, ezt az „űrhajót" a Szovjetunió már a harmadik brnói vásáron is bemutatta.

VL. RYMAVEVIČ-ALTMANSKÝ

Sorakozó!

Jól felkészültek

Ollé Katalin, Klempa Magda és Raczkó Ilona

A Dunajská Streda-i kórház ablakaiban úgy üldögéltek a lábadozó betegek, mintha csak a késő őszi napocska utolsó meleg cirógatásait akarnák élvezni. Ha azonban az ember követte tekintetüket, észrevehette, hogy másért húzódtak az ablakba.

A kórház mögött elterülő széles, füves térségen szabadtéri gyakorlataikat végezték a Csehszlovák Vöröskereszt egészségügyi és elsősegély-nyújtó egységei.

A lányok, asszonyok csoportjai indultak el kora reggel Jahodnáról, Orechová — és Horná Potônról, Gabčíkovóról, Ohradyról, hogy a Vöröskereszt Dunajská Streda-i szervezetének titkára, Brandl elvtárs irányítása mellett bemutassák, hogy nemcsak papíron tagjai a Vöröskeresztnek, hanem alkalmazni is tudják, amit az előadásokon megtanultak.

A helybeli iskolások, az „önkéntes betegek" megadóan feküsznek a hordágyra és tűrik, hogy kezüket, lábukat — mintha eltört volna — sínek közé rakva bekötözzék. Még az sem tiltakozik, aki a kötszerből „sebesült" koponyájára kap kötést, csak a szomszédba sandítva mosolyog, hogy a csiklandós Bandinak éppen a karját kötözik az egyenruhás, vöröskeresztes asszonyok.

Ollé Katalin, a gabčíkovói EFSZ tagja, Klempa Magda, a Dunajská Streda-i Baromfifeldolgozó-üzem dolgozója, Raczkó Ilona háziasszony és a többiek lelkiismeretesen végzik dr. Kottman, Toskáno, Kreško, Habart, Kirovics, Dubecká és Szabó irányítása mellett a kötözést, mesterséges légzést. A kórház orvosai kezükben órával elégedetten állapítják meg, hogy az asszonyok, lányok pontosan, gyorsan dolgoznak.

Egy kis frissítő

Ha a szövetkezetben, a faluban, vagy az üzemben szükség lesz segítségükre, biztosan számíthatnak rájuk.

Csápai Magda, Almási Erzsi, Danajka Istvánné, Bernáth Klári, Belkovics Ilona és a többiek késés nélkül, gondos első segélyben részesítve juttatják a sebesültet az orvos kezébe.

Mire a gyakorlatok végét jelzik az egységek vezetői, bizony a langyos őszi napfény is melegnek bizonyul. Egymás után nyúlnak a limonádés üvegek után a Vöröskereszt-tagok. Arcukon elégedett mosollyal, példás sorokba zárkózva azzal a tudattal indulnak hazafelé, hogy jól felkészültek. Feladataik teljes tudatában őrködhetnek embertársaik egészségén, felbecsülhetetlen szolgálatot nyújtva hazánk egészségügyének.

Harasztiné M. E.

Első segélynyújtás

Tóth Klára főnővér, Radics Magda, Mizerová Katarína és Tóth Katalin a sebesült elszállítását mutatja be

Foto: Herec

KULT MINOR

AKINEK KÉT HAZÁJA VAN

Kezében érett, nemesfajtájú paradicsom. Ize vetekszik a déligyümölcsök zamatával, a színe kicsit sápadtabb ugyan, de hát nem csoda, a novemberi nap már nem ad olyan szép színt, hiába csábítgatja a dús zöld levél, hiába engedi át fényét hűségesen a tágas üvegházba. Kint már kicsit zordabb az idő s ide a „paradicsomba", ahogy ezt a rožňavaiak nevezik, szívesen betér Malinova Jaroslava, a České Budějovice-i Állami Gazdaság igazgatója. Egyrészt, mert olyan illat van itt, mint nyár derekán eső után a kertben, másrészt, mert maga is nagyon szereti ezt a húsos nemesfajtájú gyümölcsöt. S mint kislány korában, elbújik egy lomb mögött. Mikor beleharap a paradicsomba, régi ízek zamata, kedves emlékek jutnak az eszébe...

Igen ott, ahol most a hősök tere van, ezelőtt egy vadcseresznyefa állt. Még alig sápadt meg a gyümölcse, a gyerekek lerázták. Egyet ő is felkapott belőle. Kesernyés íze volt.

A régi Prága legfájdalmasabb s egyben leghősiesebb helyén, a Pankrác szomszédságában cseperedett fel. Sokszor órák hosszat elnézte a komor börtönajtót, de nem és nem tudta gyermekésszel felérni, miért néznek oly epedőn a börtönablakból kisírt, de gyűlölettel teli tekintetek. Édesanyja, ha elfáradva hazatért a Kohinoor-gyárból, vagy amikor apja malteros sapkáját a szögre akasztotta, beszélni kezdett a szőke Juruškának egy igazságról, melyet sárba tiportak, s hogy ezek az emberek, akiknek csak két epedő szemét venni észre a rácsok mögött, ezért az igazságért harcoltak. Már zsenge gyermekkorában lelkesedett azért az ügyért, melyet a szovjet hadsereg felszabadítása után hazánkban győzelemre vitt a munkásnép...

Érettségire szép új ruhát kapott. Szíve tele volt boldogsággal. A bálon a fiúk esetlenül udvaroltak neki s nagy terveket szőttek. A lányok azon sopánkodtak, hogy mit is kellene csinálniok, hogy el ne kerüljenek Prágából, mert szerintük ez a város a kezdet és a vég. S ekkor szomszédja, a magas, fekete Jarda hozzáfordult. — Ugye, Jaruška, te se tudnád itthagyni a várost — szólt és nagy buzgalmában belekönyökölt a kompótos tálba. A kompót leve pedig végigfolyt Jaruška ruháján. — De igen, szólt ő dacosan — a ruhájára esett foltot törülgetve. S ekkor valóban úgy érezte, hogy az aranyos Prágán túl is van még világ, s ha nem is aranyos, de zöldselymes, melyet ő éppen úgy kedvel...

Nézzetek csak, nézzetek, lányok, micsoda nagy szíllva — ágaskodtak fel a ringlófa gyümölcséért. Stachovára jöttek több lánypajtásukkal együtt 3 hónapos mezőgazdasági brigádra. Alig kezdték el a munkát, Jaroslava ezernyi kérdéssel halmozta el a brigádvezetőt. — Ki tudna a te kérdéseidre felelni? — szólt nevetve az egyik. Menj mezőgazdasági iskolára, ott majd megtanulod. Ez a szó szeget ütött a fejébe. Írt Prágába, választ is kapott rá. A három hónapot megtoldotta még öttel s egy év múlva, szeptemberben már Moszkva felé röpítette a vonat, hogy elkezdje tanulmányait a Timirjazevova Egyetemen...

Az első két nyári vakáción a prágai fagylaltot ízlelgette. Az utolsó három év 5—5 nyári hónapján keresztül belekóstolt az igazi agronómuséletbe, először a Krasznodarki Növénykutató Intézetbe, majd a Lenin-renddel kitüntetett „Kubán" szovhozba került gyakorlatra két egymást követő évben. Ilyen szép szemű szőlő, gyönyörű körte, óriási dinnye sehol sem terem a világon. Így vallják ezt a Kubán folyó mellett lakók, így hiszi ezt ő maga is. De nemcsak a termés és az eredmények szépek, hanem csodálatosak azok az emberek, akik mindezt elérik. Mint például Sztyepan Sztyepanovics. A Kubán kolhoz agronómusát kétszer tüntették ki a szocialista munka hőse címmel. Ő vezette be Jaroslavát igazán a mesterségbe. Ekkor jött rá, hogy eddigi vonzalma a mezőgazdasághoz egy kis lángocska csupán Sztyepanovics elvtárs lelkesedése mellett. Tőle tanulta meg, hogy először azokat kell szeretnie, akik szabaddá tették a földet, majd az édes hazát, ahol elterül a föld, s mindenekfelett az embert becsülni, aki szorgalmával termeli a föld gyümölcsét. — S mindezek után tanulj s dolgozz sokat, lányom, hogy jó agronómus légy...

Ő pedig tanult és dolgozott. Füzeteket írt tele megfigyeléseivel. 1958-ban, amikor egyetemi oklevéllel a táskájában útnak bocsátották, magával vitte a kutatóállomás ajándékát is. A legnagyobb terméshozamú kukoricacsövet és 40 q hektár hozamú búzaszemet...

Szerencsésen hazaért... A búzaszemek s a fénylő kukoricacsövek a fiókba vándoroltak. A Moszkvai Timirjazevova Mezőgazdasági Egyetemen végzett mérnöknő hivatalban kezdett dolgozni. A szovjet barátok egyre gyakrabban kérdezgették a levélben: — Hogy sikerül a munkád? Milyen termeséredményeket érsz el? — Mivel Jaruška válasza nem volt kielégítő, egyre bíztatták. — Kérd az áthelyezésedet. Mi ismerünk, a te helyed a mezőgazdaságban, a szakmádnál van. Ő vágyott, egyre vágyott kifelé, s egy éven belül technikusként kezdett dolgozni a České Budějovice-i Állami Gazdaság hibokai részlegén. S a munka ment, öröm volt nézni. Később részlegvezető lett belőle. De amikor közölték vele, hogy őt bízzák meg az igazgatói tiszttel és tizenegy gazdaság kerül a keze alá, csaknem elpityeregte magát. Hiszen ő igazán érti is, szereti is a szakmáját, de hát egy ilyen nagy gazdaságban nemcsak növénytermelés van. Igaz, mindezért a gyengeségéért a pártgyűlésen nagyon elszégyellte magát. De azóta is tanul, hogy az állattenyésztés, mezőgazdaság, építkezés, üzemszervezés és a pénzügyek terén is „otthon" legyen...

x x x

Az elfogyasztott paradicsom piros leve még ott ragyog a rúzstalan ajkakon. — Vegyél még! — kínálgatják a kövér indák. S ő nem utasítja vissza kedvességüket. S milyen érdekes, ennek a gyümölcsnek másfajta íze van, mint az előbbinek...

Három hónap alatt az 530 m²-es üvegház egy négyzetmétere 5 kg termést hozott.

Persze, itt is fontos a jó vetőmag, mint minden növénynél...

Krasznodarban, a növénynemesítő-állomáson is erre tanították. S milyen szeretettel avatták be a földművelés legújabb rendszerébe. Vajon kap-e ma levelet? Mióta csak visszajött a Szovjetunióból, állandóan levelezik a kísérleti intézet igazgató-

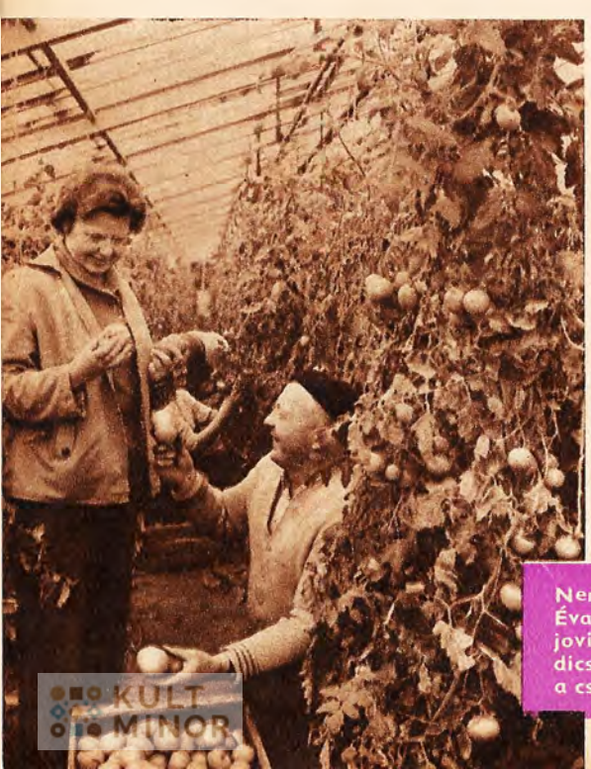

A pihenés is édesebb Luis Aragon „Feltámadásával".

Nem a megfordított bibliai történet és nem is Éva, hanem Malinova Jaroslava, a České Budějovice-i Állami Gazdaság igazgatónője a paradicsomban, amint a főkertész felkínálja neki a csábító gyümölcsöt

KULT MINOR

jával, s ha valamit tudni szeretne, csak hozzá fordul. Most nemrégen milyen lázba hozta őket a Szovjetszkaja Pravda párosoros közleménye. „A szovjet tudósoknak sikerült kitermelniök a burgonyavetőmagot. Ebből az apró vetőmagból 20 dkg elég egy hektárra." Ez a laikusoknak semmit sem mondó kis hír nagy számítgatásokra adott okot. Milyen óriási változás volna, ha a burgonya egyharmadát nem kellene a földbe vetni, s a burgonyaföld egyharmadrészét más növény termesztésére lehetne használni...

S hát még a sok vetőgumó megtakarítása! Ugyanis a magról vetett burgonya nem degenerálódik. Persze, ilyen messze még csak Jaroslava jár gondolatban, mert valójában ez még csak az első sikeres kísérlet. S hogy mennyire haladnak ebben a dologban, bizonyosan válaszolnak kérdésére szovjet kollégái, Jaruška második hazájából...

Még csak délután kettőt mutat az óra, de már bejárta a részlegeket. Megállapodtak a 20-ezres baromfifarm építésének elkezdésén. Eddig is szép volt a tojáshozam, 165 tojás egy tyúktól évente, hátha még négyszer annyi tyúkot fognak tenyészteni. Kinn járt a 7-ezres sertéshizlaldában is. Új embert vettek fel. A hizlalda vezetőjével ugyancsak meghányták-vetették a dolgot, hogy olyan embert tegyenek oda, aki biztosítja, hogy a 30 kg-os súlyú malacoktól kezdve egészen felfelé az elért 40 dkg-os átlagos súlygyarapodás ne csökkenjen. Három órára ismét olyan munka várja, melyet nem tanítottak a Timirjazevo, a Egyetemen. De még csak az állami gazdaságok üzemszervezési szabályaiban sem foglaltatik benne. Egyedül a Kubán kolhoz agronómusa, Sztyepan Sztyepanovics tanításának veheti hasznát. „Mindenekfölött becsüld, fiam, az embert, akinek munkája kitermeli a föld gyümölcsét...

Két haragost idézett meg mára. Ki kell őket békítenie, mert a harag rossz tanácsadó, s ilyenkor a munka sem megy jól.

Szeretni a földet, szeretni a munkát, szeretni az embert. Ez a három varázsige segíti őt abban, hogy meg tudja állni a helyét. Özvegy édesanyja sokszor hívja vissza: — Gyere Prágába, Jaruška, én nem tudom itthagyni már az aranyos Prágát, tanithatsz itt az iskolában. De Malinova Jaroslava elvtársnőre nem hat annyira az aranyos Prága varázsa, hogy itt tudná hagyni élethivatását...

Már útnak indult, de szájában még egyre érezte az édes gyümölcs, a paradicsom ízét.

Szarka Erzsébet

Friss emlékeket, régen elfelejtett ízeket idéz fel a piros gyümölcs zamata

Hát hiába, szeretni kell ezt a szép vidéket!
Foto: Kedro

KULT MINOR

Amiről Berlini Bell...

NÉMETEK

Aligha akad napjainkban a földkerekség bármely pontján újság, mely ne foglalkozna majd mindennap német vonatkozású híradással. Berlini kérdés..., Választási utóhangok a NSZK-ban... Adenauert megválasztották... Hruscsov elvtárs beszéde a XXII. pártkongresszuson...

Nos, a „német kérdés" már néhány száz éve foglalkoztatja a világ közvéleményét. Őseink még száz évvel ezelőtt a „porosz kérdésen" vitatkoztak, de a vasvilla-bajszú Vilmos császár óta a német kérdés okoz nyugtalanságot világszerte. Mert az utolsó kétszáz esztendő folyamán Poroszország, azaz Németország, sajnos, majdnem minden európai politikai válságban a kardcsörtetés, azaz az erőszak politikájával rémítgette a világ békeszerető népeit és fenyegetéseit gyakran be is váltotta.

1943-ban, Sztálingrád után, amikor már nyilvánvalónak látszott, hogy Hitlerék a második világháborút is elvesztik, meghitt baráti körben elmélkedtünk, mi lesz Európával a háború után. A legidősebb közöttünk — nagyon okos marxista volt, nyugodjék békében — úgy vélte, hogy amennyiben a nyugati hatalmak és a Szovjetunió között a háború folyamán annyira bevált együttműködés továbbra is folytatódik, akkor Európára boldog korszak vár. Ismerve azonban az amerikai monopoltőkések elképzeléseit, öreg barátunk nem nagyon bízott ebben a szép perspektívában és azt magyarázta nekünk, hogy az imperialista nagyhatalmak a legyőzött Németországot, ezt a 75 milliós „csődtömeget" és lakosságának „landsknecht-szellemét" a marx-lenini eszméken épülő és győzedelmes háborúja következtében beláthatatlan erkölcsi sikereket hirdető Szovjetunió ellen akarják majd felhasználni.

Ez a jóslat, ha nem is teljes mértékben, sajnos igaznak bizonyult; hogy nem 100 %-ban, azt a NDK létezésének köszönhetjük.

Az első világháború után, a versaillesi béketárgyalások idejében jegyezték fel Clemenceau francia miniszterelnöknek, a „Tigris"-nek ezt a kijelentését: „A legnagyobb baj az, hogy 40 millióval több német él a világon, mint kellene". És bizony ma is található a világon jó néhány millió ember, aki az egykori „Tigris" gyilkos megjegyzésére helyeslően bólogat, amin nem is csodálkozunk, ha elgondoljuk, hogy egy emberöltő alatt a világtörténelem két legvéresebb háborúja folyamán mennyi és milyen borzalmas komiszságot követtek el a németek.

De hát szabad egy nemzetet így, teljes egészében elmarasztalnunk? Szabad így vélekednünk egy népről, mely olyan lángelméket adott a világnak mint Kant, Lessing, Einstein és Schweitzer, olyan költőket és írókat mint Goethe, Schiller, Heine, a Mann-fivérek, Arnold Zweig vagy Feuchtwanger, egy Bacht, Beethovent, Brahmst — a zenetitánokat és az orvostudomány nagyjait, R. Kocht és Erlicht, hogy csak néhányat említsünk itt a nagy németek galériájából.

Ha azonban egy nemzetnek ilyen nagyszerű polgárai voltak, elképzelhetetlen, hogy azoknak ne volnának hívei, követői!

Walter Ulbricht, a NDK Államtanácsának elnöke erről a kérdésről a következőképpen vélekedik: „Vannak németek, akik egész életükben a békéért és a háború ellen küzdöttek. Vannak viszont németek, akik egész életüket a háborúnak és az imperializmus céljainak szentelték. Ezért nem azonosítható német a némettel. Jó német csak az lehet, aki minden erejével a békét szolgálja. A legkevesebb tehát, amit egy jó némettől elvárhatunk, hogy amennyire csak teheti, minden igyekezetével segítse megakadályozni Németország területén egy új háború kitörését, mivel a legközelebbi háború pusztító csapást mérne az egész német népre."

Napjaink legégetőbb problémája a béke megmentése, az általános és teljes leszerelés. E feladat teljesítése érdeke az egész emberiségnek, eltekintve egy maroknyi politikai kalandortól és fegyvergyárostól. Ezért a legkevesebb, amit egy „jó német"-től elvárunk, hogy egész magatartásával a békét szolgálja. Csak így azonosítható honfitársaival, akik gyakran a legsúlyosabb körülmények közt is a békéért harcoltak és nemegyszer tették kockára életüket.

A jó német kövesse tehát az „örök béke" apostolát, Imanuel Kantot, a nagy bölcselőt, August Bebelt, aki az országgyűlésben a német imperialisták részére „egyetlen embert és egyetlen garast" sem engedett megszavazni, Karl Liebknechtet, aki honfitársait a „belső ellenség", a militaristák ellen hívta harcba és napjainkban Walter Ulbrichtot, a NDK Kommunista Pártjának első titkárát.

Ulbricht ifjúkora óta a német népért küzdött. Az első világháború alatt nyíltan követelte az oktalan mészárlás felszámolását, E. Thälmannal, Clara Zetkinnel és Wilhelm Pieckkel együtt éveken keresztül harcolt a fasizmus és a háború ellen, s amikor az egykori kölni polgármester, Adenauer a német iparbárókkal és tábornokokkal együtt a fasizmust készítették elő, Ulbrichték a munkásosztály egységfrontjáért küzdöttek. Amikor pedig Adenauer a Hitler-uralom nyugdíját élvezve kertjében rózsáit gondozta, Ulbricht Sztálingrád előtt a Vörös Hadsereg első lövészárkaiból hívta fel a VI. német hadsereg katonáit, hogy ne harcoljanak Hitlerért és vessenek véget a fasizmus rablóhadjáratainak.

Jó németek voltak azok a kommunista párt vezette munkások, parasztok és értelmiségiek, akik 1948-ban, amikor Adenauerék a monopoltőke kezére akarták játszani a német népet és az országot kettétörték, a demokratikus Németország, az NDK zászlaja alatt vonultak fel. Ma ez a 18 milliós ország a szocialista államok családjának egyik legértékesebb tagja.

De a nagy németek, a Goethék, Kantok és Schweitzerek humanista szellemében tevékenykednek számosan Nyugat-Németországban is, amint erről nem egy bírósági tárgyalás is tanúskodik. Ott ugyanis a békéért vívott harcot büncselekménynek tekintik és a haladó eszmék követőit a legszívesebben bebörtönöznék. A reakció különösen ez év augusztusa óta dühöng Adenaueréknél, amióta Berlinben az NDK kormánya véget vetett az imperalista kártevők fertőző tevékenységének.

Amikor Strauss, Adenauer hadügyminisztere 1957-ben először követelte az atom-felfegyverezést hadserege számára, 18 neves nyugatnémet atomfizikus tiltakozását fejezte ki a kormány előtt. Ma pedig a német színházlátogató közönséget az a tiltakozás foglalkoztatja, amelyet 60 nyugat-németországi színigazgató és dramaturg nyújtott be Bonnban és határozottan elutasítja a baloldali szerzők, de különösen B. Brecht darabjainak előadását tiltó hatósági „nem hivatalos" rendeletet. Mert hiába, ma már mégsem írunk 1940-et és a NSZK ún „demokratikus" elveket vall s így mégsem lehet minden józan gondolkodású, tisztességes és békeszerető embert egyszerűen bebörtönözni, bár még mindig akad az Adenauer uralta vidékeken jó néhány száz náci-bíró.

Ha pedig a NDK kormányának berlini intézkedéseiről olvasunk, ne felejtsük el, hogy nemcsak a német nép, hanem az egész emberiség érdekében került sor a határ lezárására. Egy állandó veszélyforrás elrekesztéséről van itt szó, egy tűzfészket kellett Berlinben eltaposni. És azok a németek, akik elszánták magukat erre a lépésre, a német nép és Európa, sőt az egész emberiség békéje érdekében cselekedtek így. A békét akarják megmenteni és ezért a jó németek közé kell őket sorolnunk.

Az NBI-ből fordította SOMLÓ M.

WILHELM PIECK:
A munkások és parasztok első német állama az imperialista múlttal való leszámolásával, békés bel- és külpolitikájával lépésről lépésre vívja ki a népek bizalmát.

WALTER ULBRICHT:
Az az igazság, hogy létezik a németeknek egy békés országa, a Német Demokratikus Köztársaság és a német militaristák nyugatnémet állama egyre ismeretesebbé válik világszerte. Az igazság győzni fog.

ROSA LUXEMBURG:
Arról van szó, hogy a békét ne várjuk ajándékképpen, mint az imperialisták kabinetdiplomáciájának művét, hanem harcoljuk ki, kényszerítsük rá a burzsoáziára.

CLARA ZETKIN:
A fasizmus azzal a veszéllyel fenyeget, hogy egy újabb háborúba sodorja az emberiséget, mely nagyobb és kegyetlenebb lesz mint amelyekben az imperialisták világháborújában volt részünk.

RENATE RIEMEGK:
A jövőben is fenntartani szándékozom „keleti kapcsolataimat" tekintet nélkül a személyemet érő hátrányokra és semmi sem tart vissza, hogy ne harcoljak a megértésért és a békéért.

BERTOLD BRECHT:
Azok a népek, akik szocialista gazdaságot harcoltak ki maguknak, a béke szempontjából nagyszerű hadállásokat szálltak meg. Aki a társadalom javát szolgálja, magának szolgál.

BERTHA VON SUTTNER:
Hiszen a békét akarjátok! Teljes erővel, egész szívetekkel harcoljatok a békéért! Akkor nem lehet többé háború!

A cseh főiskolák hallgatói egyöntetű ellenszenvvel és gyűlölettel tiltakoztak a fasizmus ellen, ezért a nácik 1939 nov. 17-én bezáratták a cseh főiskolákat. Ezen a napon, a nemzetközi diáknapon az egész világ haladó ifjúsága felemeli tiltakozó hangját, hogy soha többé ne ismétlődjenek meg a fasizmus gaztettei.

JAN DRDA:

Fennkölt Princípium

(—Részlet—)

Formátlan, rosszul vasalt vidéki szabású ruhájában, pufók arcával, amelyet szétterpeszkedő himlőhelyek tarkáztak, degeszre tömött aktatáskájával és klasszikusaival, amelyekből egy szuszra mérföldhosszú idézeteket szavalt a szöveg szépségétől ittasan és feledve zöngétlen hangja rekedtségét, Málek tanár úr bizony nevetséges alak volt, amint megállt a hetedik osztály dobogóján. És bár külsője a diákokat a legcifrább csúfnevekre csábította, mégis ebben az iskolában is rajta ragadt az a név, amely már húsz éve kísérte rögös tanári pályafutásának állomásain.

„Fennkölt Princípium" — így hívták már a harmadik napon, miután végighallgatták néhány lelkes magyarázatát a latin és a görög irodalom szépségeiről és hamarosan azt is elfelejtették, hogy tanáruknak rendes polgári neve is van.

„Az erkölcs... hm... fennkölt princípiuma, amelyet maguknak diákoknak is el kell sajátítaniuk, egyszerűen nem engedi meg, hogy nevetséges és megvetendő cselekedeteket kövessenek el, például, hogy lemásolják a szomszédjuk dolgozatát", mondta egy napon, miközben elmélázva nézegette a latin dolgozatfüzetek ibolyakék fedőlapját. Az utóbbi napokban csak az írásbeli feladat egyes mondataira gondolt. Méltó befejezést akart adni a hetedik osztály iskolaévének. Ez annyira lefoglalta minden figyelmét, hogy ügyet sem vetett a környező világra, mintha az megszűnt volna számára, minden borzalmával, minden rémségével együtt. Alig emelte föl azonban csontos mutatóujját, amelyen örök és lemoshatatlan tintafoltok díszelegtek, hogy méltóságteljesen tollbamondja az első mondatot „enuntiationem primam", hirtelen kíméletlenül félbeszakították. Ideges kopogtatás hallatszott, és az intézet igazgatója nyitott be az osztályba, sietve betéve maga mögött az ajtót. Mintha rettentő nyomás fojtogatná, háttal az ajtónak támtorodott, úgy rémlett, gutaütéses szédülettel küzd és arra is alig van ereje, hogy fáradt mozdulattal intsen a diákoknak, üljenek le.

„Rohanva jöttem Thermopylaetől. ó spártaiak!" súgta Risánek a szomszédja, Moucska fülébe és tréfával igyekezett elütni lázas belső nyugtalanságát. Moucska azonban sápadtan, ideges rossz sejtelemmel meredt az igazgatóra, meg se hallotta barátja szavait.

Tétován beütötte a tollszárat a tintatartóba, aztán nem is tudva, mit tesz, a tollat keresztbe fektette a füzeten. A tollszár gurulni kezdett lefelé és minden fordulatnál fekete tintapettyekkel tarkázta a fehér papírlapot.

— Havelka... Moucska... Risánek... maguk velem jönnek... — az igazgató hangját rekedtté tette az izgalom.

Fennkölt Princípium tanár úr, akinek szikár mutatóujja még mindig mozdulatlanul meredt a magasba, mint amikor félbeszakították a diktálását, határozottan tiltakozott.

— Igazgató úr, éppen dolgozatírásra készülünk... latin dolgozatra!... és a tanítás fennkölt princípiuma szellemében ezeknek a diákoknak a távolléte...

A három hetedikes tétován fölkelt a padból, és zajosan elrakta tanszereit. Társaikra néztek, mintha arcukról akarnák leolvasni, milyen sors is vár rájuk. Emlékezetükben ijesztő élességgel rajzolódott ki annak az eszeveszett vitának minden szava, amelyet tegnap folytattak az uszodában.

A javíthatatlan Risánek mégsem állta meg szó nélkül:

— Hát ezt a dolgozatot is megúsztuk!

Az igazgató nem birta tovább. Gyors léptekkel kirohant a folyosóra. Fennkölt Princípium tanár úr felindultan hadonászva sietett utána. Nem fért a fejébe, hogy éppen három legjobb tanítványa, akiknek fogalmazványát oly szomjas kíváncsisággal várta, nem vehet részt a dolgozatírásban.

Havelka, Moucska és Risánek, a három hetedikes közben az ajtóhoz ért. S ekkor döbbenetes rémülettel felismerték, mi vár rájuk. Az ajtónyíláson keresztül három, szürke bőrkabátos férfit pillantottak meg, akik hanyagul a folyosó világos nagy ablakának deszkájára támaszkodtak. Moucska visszanézett az osztályra, könyörgő pillantását sorra jártatta az arcokon, mintha súgást várna, hogy válaszolhasson egy rettenetes kérdésre. Lázas homlokát kiverte a veríték. Havelka Franta, aki az első padban ült, még visszafutott a helyére, riadt, szinte öntudatlan mozdulattal lecsattantotta a tintatartó fedelét és visszatért Risánek mellé, aki már a kilincset fogta. Risánek nem fordult vissza. El sem búcsúzott.

Amikor becsukódott mögöttük az ajtó, jeges borzongás futott végig az egész hetedik osztályon. Ezerkilencszáznegyvenkettő júniusa volt...

Fennkölt Princípium tanár úr öt perc múlva visszatért az osztályba. Lábai remegtek, botorkálva ment a katedrára. Lerogyott a székre, magas domború homlokát csontos kezeibe temette és idegen, gyermekesen panaszos hangon halkan sopánkodott:

— Hallatlan... hallatlan!

Végre mégis összeszedte magát, szembe nézett a rossz sejtésbe dermedt osztállyal és rekedten dadogta:

— Az osztálytársaitokat... letartóztatták... Micsoda... hallatlan... félreértés... Az én... az én... tanítványaimat...

Este hét órakor a borzalmas sejtelem valóra vált. A helyi hangosújság közölte azoknak neveit, akiket aznap kivégeztek, mert helyeselték a Heydrich ellen elkövetett merényletet. Ők is köztük voltak: Havelka František, Moucska Karel, Risánek Vlasztimil.

Fordította: Tóth Tibor

TIMRAVA

(1867—1951)

A magyar olvasóközönség nem nagyon ismeri Božena Slančíková, írói nevén Timrava, a szlovák realista írók egyik legkiemelkedőbb alakjának írásait.

Pedig már élete, irodalmi pályafutásának története is érdekes, nem mindennapi.

Polichnán született 1867-ben. Egy evangélikus lelkész, népes családjának leánya volt, nem volt lehetősége magasabb műveltség szerzésére. Olvasott s először csak saját maga, majd családja számára — írni kezdett. Nővérei felhívták rá Jozef Škultéty figyelmét, aki akkor a „Slovenské pohľady"-t szerkesztette. Az ő segítségével kaptak helyet írásai az akkori szlovák lapokban (Dennica, Živena, Slovenské pohľady).

Timrava bíráló szemmel nézte a kispolgári vidéki intelligencia életét, észrevette a falu szegényparasztjának nyomorát, akit tudatlanságra kárhoztatott a kizsákmányoló, imperializálódó Osztrák-Magyar Monarchia társadalma.

Látta, hogyan növekszik — az imperializmus térhódításával a nemzeti és szociális elnyomás.

Írásaiban rámutatott a társadalom hibáira háborúellenes alkotásaiban, a „Hősök"-ben, „Háború idején" és „Mindent a nemzetért" az egyszerű emberekkel, a néppel azonosulva mondja ki, hogy nem a nép érdeke, hanem az imperialistáké kívánja a háborút.

Műveivel hozzájárult a szlovák kritikai realizmus megteremtéséhez. Azért írt és harcolt, hogy megtanítsa népét szebben, jobban élni. Hazánk kormánya Timrava írói érdemeinek elismeréseképpen a nemzeti művész megtisztelő címet adományozta írónőnknek.

KISS DÉNES

Munkakezdés

Hűs falak sápadt esője ver:
halványra áztatott már a hajnal —
A nap ablaküvegre hegedt,
fekszem, számban még alvó szavakkal.

Álmaim köveknek ütődnek:
egy kislány elejtette üvegét
az utcán — bennem is szétcsörren —
Szemembe fordítva szédül a kép.

Hallom, hogy nyújtózik kint a város,
ernyedt utcákon megroppan a sín —
Gyufaláng lobban napsugárhoz:
derítik a reggelt verssoraim!

KULT MINOR

Irina hamvasszőke volt, mint az őszi nap fénye fáradón. Ősz is volt akkortájt a Tisza körül. Fénylő, olvadóbarna és mégis oly nyomasztó ősz. Meséket suttogott már az avar, de nem Irinának, aki egyik fától a másikig kúszva, álomlassúsággal haladt előre a falu felé. Egyedül volt. Nemrég vált el a másik kettőtől, azzal, hogy a falut megkerülve találkoznak. A felderítőszolgálatnál mindig váratlan meglepetésekkel számoltak. Mégis, miközben a „terepet" kutatta, zubbonya alatt szinte égett a kép. Grisenyka képe.

Idegen föld. Miért jött ide? — vallatta önmagát. — Miért kellett otthagynia a nagymamára a gyereket?

Miközben a kezét felvérezték a kövek és a kiálló gyökerek, úgy vágta, tépte a kérdés, mintha nem ő maga választotta volna ezt a sorsot, nem ő maga indult volna harcba a németek ellen, akik megfosztották férjétől, otthonától, és izzó gyűlöletet égettek békés, szerető lelkébe.

Ez az őszi nap a számadás napja volt. Mintha kúszás közben könnyebben állnának össze a gondolatfoszlányok, mint az arcvonalban parancsteljesítés, vagy a bajtársak édes-bús dalai közepette.

Szinte jólesett, hogy felvérezett ujjait ellepte a barna erdei homok. A keze sajgása enyhítette a belül érzett idegtépő fájdalmat. A zubbonya zsebében, éppen a szíve táján lapult a kép . . . Anyátlanul hagyott kisfiú képe . . .

Jól tettem-e, amit tettem? — zakatolt benne újra meg újra a kérdés. Vajon nem beteg-e Grisenyka? Vagy a nagymama? Hiszen, ha neki fáj valamije, akkor nincs, aki vigyázzon a gyerekre. Ó, ha most egy német eléje kerülne! . . . Erőteljes szorítással markolta a fegyver szíját, mintegy nyomatékot adva a történ maradt gondolatnak. Az erdő fái ritkultak és — mintha csak belőlük nőnének ki — a rengeteg egyenes folytatásaként feltűntek egy falu kopottas, zsúpfedeles házacskái.

Oldalt fordult. Megkerülte az emberlakta helyet. Ki tudná megmondani, milyen veszélyeket rejt a békés házak mélye. A nap merőlegesen tört át a tölgyek között. És a tisztáson, amely útját keresztezte, aranyhullámban ömlött végig.

A tisztás túlsó felén egy magányos házikó előtt szőke fiúcska játszott a homokban. Olyan kedves, olyan öntudatlan örömmel tapasztotta egymásra egyik homokréteget a másik után, hogy a békés élet szobrát mintázhatták volna meg róla.

Irinát hatalmas fatörzs rejtette a gyerek szeme elől. Az asszony küldetésről és óvatosságról egyaránt megfeledkezett, amikor őt nézte.

A fürge gyermekkéz, a szőke fejecske ezer emléket bolygatott fel. Összeolvadt benne az ismeretlen kisfiú és Grisenyka képe. Nem hasonlítottak egymásra, most mégis ezer rokonvonást csillogtatott a csalóka, őszi napfény.

Nyúl iramodott át a tisztáson. A gyermek ajkáról ámuló örömmel röppent el a kiáltás:

— Nyulacska!

Irina megértette, megtanulta. Egyszerre csak felé esett a gyermek pillantása.

— Katona néni — mondotta bámészan.

Irina a szája elé emelte az ujját, tiltón, hogy hallgatásra intse. Majd mintha egyéb dolga nem is lenne, magához hívta, hogy így lopjon egy percet az élet örökkévalóságából, ami egyes-egyedül az övé, a mulandóé és az örömé, amely a gyerek közelségében eltöltötte.

A hívó mozdulatra megindult feléje a kisfiú. Csodálkozó kerek szemét ráemelve állt meg. Irinát valami közlési vágy szállta meg. A zubbonya zsebében matatott. Mélyéből előkotorászta a kedves, szeplős, piszeorrú Grisenyka fényképét és diadalmasan, mint valami nagy-nagy ajándékot, felmutatta az ismeretlen kisfiúnak.

— Tied ez a gyerek, néni? — kérdezte az.

— Moj — felelte, mintha valami titokzatos tolmács lefordította volna a kérdést.

A barátkozás megszakadt. Vészt rázó ordítás hasított feléjük a ház résnyire nyitva hagyott ablakán. Irina megborzongott, a kisfiú nyitott szája sírásra görbült. És öreges, kerekhátú mozdulattal, lehorgasztott fejjel megindult a ház felé. Irinát mélységes szánalom fogta el a gyerek gondterhelt kis lénye láttán. Egynek érezte magát vele a fájdalomban, amely új barátját eltöltötte. Majd körülkémlelve, puha, settenkedő léptekkel indult ő is a nyomában.

A kisfiú megérezte, hogy Irina mögötte lépked. Félelme a felére csökkent az együttérzéstől.

— Az anyám — fordult hátra magyarázólag és kis kezével a házat mutatta Irinának.

— Mamka? — kérdezte az asszony is a nyomaték kedvéért.

Amikor a kilincsre tette a kezét, egy pillanatra visszadöbbent. — Idegen ház, ismeretlen emberek. Vajon kit talál odabent? De aztán a sajnálat és a kíváncsiság megérlelte elhatározását. Belépett, mert érezte, hogy az a vészt rázó sikoly csak olyan ember ajkán születhetett, aki nagy bajban van. Segítenie kell rajta.

Keskeny, földszagú konyhába, majd kicsi szobába lépett be. Az ágyon tapadósan szétterülő hajjal, gyöngyöző homlokkal feküdt a kisfiú édesanyja.

Szép, fiatal vonásait eltorzította a kín. A verítékben fürdő arc sárga színe, a nyitott, fájdalmas ajak ráébresztette Irinát a valóságra. Itt, ezen a keskeny ágyon éppen most ismétlődik a nagy, örök csoda: a születés csodája.

Elfogódottan lépett az ágy fejéhez, és kérges, de hűvös kezét a másik anya homlokára simította. Hálás pillantás köszönte meg az öntudatlan mozdulatot. Aztán a fájdalom hulláma, a kín elmosta a hálát, csakúgy, mint az egész világot. Egyetlen rekedt kiáltás volt a lét . . .

Irina emlékezett, és segített. Maga se tudta, hogyan, de megtalálta a segítés ősi formáját. Ott munkált benne is, mint minden teremtett lényben, a faj emlékezete.

A fájdalom szüneteiben, amikor a másik asszony ólmos pillái elnehezülten lecsukódtak, ő tüzet rakott, vizet melegített, tálat mosott. Minden szükséges holminak megtalálta a helyét. Mintha csak a maga otthonában rendezgetett volna. Fürge asszonykeze nyomán minden készen várta a kis jövevényt.

TÖRÖK JÚLIA

IVAN SZOCSIVEC:

A prókátor

Ami igaz, az igaz: megettem a kenyerem javát, de még nem pereskedtem. Csak egyszer voltam bírósági tárgyaláson, akkor is a magam jószántából, amikor a megboldogult Szavka Cimbal ügyét tárgyalták, aki nagyon féltette Palaskáját és ezért hátultöltőjéből jó adag sóval fartövön lőtte Melentyij Krutyijt. De régen is volt.

Hajaj, mennyi beszédet kellett akkor végighallgatnom! Beszélt az ügyész, kihallgatták a tanúkat, de a legszebb beszédet az ügyvéd vágta ki. Meg is könnyeztette a hallgatóságot.

Nemrégen vállalnom kellett az ügyvéd szerepét. Ugyanis nagy baj történt a szomszédasszonyommal, Lidka Zozuljával. Egyszer csak berontott hozzám és mindjárt kiöntötte a lelke bánatát:

— Jaj nekem, drága nénémasszony, jaj szegény fejemnek! Mentsen meg, ha tud!

— Mi a fene történt veled?!

— Jaj, ne is kérdezze, olyan nagy bajba jutottam! — jajvészkelt tovább Lidka. — Hogy a rosszseb vinné el azt a kémiát. Egyszer kezdtem bele, akkor is mindjárt megjártam, most már bíróság elé visznek.

— Tettenért a rendőrség, ugye?

— Ajaj, de még hogy? Az egész falu bíráskodik majd felettem.

Lassan kinyögte, hogyan is esett meg vele a szégyen. Szóval elkészült a főzéssel, kiöntötte a kisüstit, eltüntette a felszerelést, azután kicipelte az üvegeket. Ahogy tett-vett a házban, hirtelen betoppant Szemjon Szverkov és Nikola Krikun.

— Jó napot Lida! Hogy megy a sorod?

— Köszönöm, megvagyok magamban, nem panaszkodhatok, kenyérre, sóra nincs gondom — válaszolta Lida a legényeknek.

— Az ám, arra nincs gondod, de kárt, azt okozol — felelt vissza Szemjon és elkezdett szaglászni a szobában. — Érzed, Mikola, a pálinkabűzt?

Lida megrémült és azon törte a fejét, mivel kedveskedjen a két önkéntes rendőrnek. Tüstént bent termett az éléskamrában, s nagy darab szalonnával és egy üveg, még meleg kisüstivel tért vissza. Elővette a kést és kenyeret akart szelni . . .

Itt követte el a hibát. Látszik, tapasztalatlan egy nőszemély, hát nem egyenesen az orruk alá dugta a szeszt?! Más lett volna a helyzet, ha maguk fedezték volna fel, mert az, hogy pálinkaszag csapta meg az orrukat, még nem bizonyíték, a puszta illat semmit sem jelent.

Szemjon zsebrevágta az üveget.

— Itt a bűnjel — mondotta.

Hát ezzel azután összebogozódott az egész ügy . . .

— Most már összeül az elvtársi bíróság — szepegett a szomszédasszony.

Vagy öt napra rá, hallom a faluban, hogy kihirdették az ítélet napját. No, ide már én is elmegyek. Holtom napjáig nem békülök ki

KULT MINOR

KÉT ANYA

A fájdalomhullámok egyre gyorsabban követték egymást. Görcsben vonaglott az asszony teste. És egy utolsó, megrázó erőfeszítés után megérkezett a gyerek. Apró, ráncos, csupaszáj arcocskájával rásírta első fájdalmát a világra.

Irina mindent elvégzett, ami még hátra volt. Ragyogó öröm nőtt nagyra benne. Ez a néhányperces, sikamló testű, kapálózó apróság most csak az övé volt. És miközben paskolta, hideg, meleg vízbe mártogatta a csúnya és lepkekönnyű újszülöttet, az élet és a halál, a háború és béke kérdéseit fogalmazgatta lázas agyában. — „Végrehajtottam itt valamit. Ezzel barátságot kötöttem az itt élő emberekkel." Ezek a gondolatok nem akasztották szerény munkájában sem. Hiszen sietnie kellett. A tudata mélyén hívta, sürgette a kötelességteljesítés. Sietnie kellett, mert két felderítőtársa talán kutat már utána.

De még itt maradt. Ledörzsölte, pólyálta, öltöztette ezt a pusztulás közben világra álmodott porontyot. Mint ahogyan az anya arcáról is testvéri gondossággal szárította fel a verejtéket. Utána karjára fektette a gyermeket. Az anya békésen mosolygott fáradt és mégis könnyű álmában.

De egyetlen leheletkönnyű érintés csupán, máris felriadt. Pillantása a gyermekét érte. A rendezett apróság Irina emlékét idézte, aki most már örökre, szétválaszthatatlanul eggyé vált nehéz órájával.

Megfordult és meglátta a katonaruhás asszonyt. Hosszan nézte aztán. Mielőtt még visszahúzódhatott volna, magához vonta kérges kezét, és megcsókolta.

— Köszönöm — suttogta.

És Irina zavart örömmel sokáig ízlelgette még magában ezt az ismeretlen, szépcsengésű szót.

A kimerült anya pilláit szemére tapasztotta a fáradtság. Irina pedig besurranó tolvajként, lábujjhegyen lopózott az ajtó felé. A konyhában, az imént begyújtott tűzhely mellett ijedt képpel kuporgott a kisfiú, mintha csak az övé lett volna.

— Meggyógyult már anyukám, néni? — lehelte felé könnyesen.

Irina lágyan bólintva nyitotta ki előtte az ajtót, hogy mint valami magasztos és felemelő képre, még egy utolsó pillantást vessen — a szoba távolságán át — az ágyon pihenő anyára és gyermekére.

Maga sem tudta, hogyan jutott ki újra az erdőbe. Odakinn meghosszabbodtak már az árnyékok.

Újra kezdődött az előbbi nehéz kúszás. Sőt, most még az őszi alkony hidege is borzongatóan beleharapott. Sietett. Nem nézte többé a kezét sem. Pedig még jobban kiserkedt minden hajlatában a vér.

Szinte úgy érezte, hogy nem is bírja tovább, amikor végre ráakadt bajtársaira a falu túlsó határában. Úgy ölelték át, mint az olyan embert, aki a halálból tért meg. Arcukon döbbenten látta Irina, hogy elsiratták már.

Hárman birkóztak visszafelé a nehéz tereppel. Hallgattak. Az iram pedig egyre gyorsult, nehogy az erdőben érje őket az éjszaka.

— Jöhettél volna előbb is, Irina — szólalt meg végre az egyik hosszú hallgatás után.

— Nem lehetett — az asszony szinte csak lehelte a választ. — Vajúdó asszony kiáltását hallottam az egyik kis házból. Segítenem kellett — folytatta álmodozó félmosollyal.

Nem látta társai csodálkozó arcát. Tele volt a lelke. Azt forgatta a fejében, hogy ez az ország nem is idegen neki többé, meg azt, hogy az ő kis Grisenykája egészséges, és semmi, de semmi baja nem eshetik, amíg csak karjába nem öleli.

Ezt a gondolatot ízlelgette akkor is, amikor mindhárman együtt pillantottak meg két német katonasapkát a szürkületben, az erdei fák között.

Sohasem érzett derűs nyugalom ömlött végig Irinán. Tudta, ha közelharcba kerül is ez a kis csapat az ellenséggel, nem maradhat felül más, csak ő és társai . . .

ezekkel a zug-pálinkafőzőkkel, de sajnáltam Lidát. Az volt az érzésem, hogy valaki rossz útra térítette, melyen azután elcsúszott.

Amint belépek a kolhozklubba, látom, annyi ott az ember, mint méh a kasban. Persze, ez az első elvtársi bíróság a faluban! Az asztalnál bíráink ültek: középütt Pavluska Lemesko, aki nemrégen jött haza a katonaságtól, mellette Maruszja, a fejőnő és Jurko, a traktoros. Velük szemben a vádlottak padján Lidka Zozulja ült.

Megkezdődött a tárgyalás. Mindent betartottak, amit a törvény előír. Beszéltették Lidát, meghallgatták az önkéntes rendőröket, azután Pavlusa bírói minőségében bejelentette:

— Polgártársak! A bíróságon az a szabály, hogy az ügyésznek vádbeszédet kell mondania. Mivel a faluban nincs ügyész, átadom a szót a vád társadalmi képviselőjének, Pjotr Kozoreznek, a kolhoz pénztárosának. Tessék, Pjotr Onufrijevics.

Hát ez meg olyan szónok, aki inkább az evésről is lemond, csakhogy szóhoz jusson. Mindjárt nekiment a szomszédasszonyomnak és vdlogatott kifejezéseivel annyira falhoz szorította szegényt, hogy az azt sem tudta, hová süllyedjen szégyenében.

— No, hogyan látod te a dolgokat? — böktem meg a mellettem ülő Szolovej brigádvezetőt, aki láthatóan zavarban volt.

— Mit mondjak, igazságot kell tenni, az egyszer szent!

— Én pedig azt mondom, igazságtalanul járunk el — vágtam vissza és felálltam. — Polgártársak, engedjétek meg...!!

— Mit akar, Jarina néni?

— Én azt mondom, hogy mi nem a törvény szerint cselekszünk.

— Ugyan, hisz minden megfelel az előírásoknak. Maga ugyan sokat ért a bírósági gyakorlathoz...

— Talán ti olyan jártasok vagytok benne. Hogy lehet az: vádlót találtatok, de elmaradt a védő?

Ez szöget ütött Pavlusa fejébe s valamiről halkan tanácskozni kezdett az ülnökökkel. Utána bejelentette:

— Jarina néninek igaza van. Ki akarja vállalni a vádlott védelmét?

— Legyen Jarina Gnatovna a védő! — súgtak össze az emberek. Ha ismeri az esetet, legyen a vádlott ügyvédje!

A hideg futkározott a hátamon. Életemben először ért ilyen nagy megtiszteltetés. Eszembe jutott, hogyan viselkedett az az igazi hamisítatlan ügyvéd Szavka Cimbal tárgyaldsán...

— Lenne egy kérdésem a bírákhoz — kezdtem a védőbeszédemet. Kiderítették-e kinek és miért főzött Zozulja kisüstit?

— Néném, miért üti az orrát más dolgába — súgta nekem Szolovej brigádvezető. — Ha egyszer rajtaveszett a fiatalasszony, bűnhődjék is meg érte — morogtak a hátam mögött is.

— Halljátok, emberek, mit papol itt Szolovej, meg a brigádja tagjai? — folytattam. Azt mondják, hogy rajtacsípték ezt az ostoba asszonyt, hadd feleljen érte. De én úgy gondolom: mit bajlódna Lidka, magános asszony létére pálinkafőzéssel, hisz nincs rá szüksége?

— Jarina Gnatovna — húzták meg a blúzom ujját megint a Szolovej-brigád tagjai.

— Hagyjatok nekem békét! — ripakodtam rájuk. Mit rángattok engem, amikor én társadalmi megbízatásomat teljesítem, ti pedig... Mondd csak el, Lida, mi az igazság, nézz az emberek szemébe és semmit se titkolj.

Lida felemelkedett a helyéről, zavartan végigjáratta tekintetét az embereken s amikor észrevette a mellettem álló Szolovejt, megszólalt:

— É-n-n-n... nem magamnak... A brigádvezető meg a férfiak engem...

— No, ne marhaskodj! — ugrott fel a helyéről Szolovej, a többiek kiabálásától kísérve. Mi csak úgy tréfából kértünk egyszer, gondoltuk olcsóbban adod, mint az üzletben mérik.

— Több kérdésem nincs, mondottam, csak figyelmeztetem a bírákat, nemcsak az a bűnös, aki főzi a pálinkát, hanem az is, aki issza. És visszaültem a helyemre.

Pavlusa megint összesúgott az ülnökökkel, azután kijelentette: A bíróság folytatja a tárgyalást. Osztap Szolovej polgártárs, Vaszilij Csernuskin, Igor Griskin és Pavel Ondrejov kérem, foglalják el helyüket a vádlottak padján.

— Eh, te prókátor — sziszegték foguk közül Szolovej és társai. Könnyebb a lelked, ha most minket is bemártanak?

Bizony könnyebb lesz a lelkem, mert győzött az igazság... mondtam nekik.

Azóta nem is hívnak másként a faluban mint prókátornak. De elárulom, büszke vagyok erre a nevemre.

Ford. L. L.

KULT MINOR

Szülőknek – gyermekekről

ANNUS DOLGOZIK

„Szeretek mosogatni, mert szép fényesek lesznek az edények" — mondja Annus, aki csinosan szabott pettyes kötényével mindig ott szorgoskodik édesanyja mellett a konyhában.

Megkérdeztük Annus édesanyját, hogyan nevelt gyermekéből dolgos, munkaszerető kislányt.

— Hol és mikor kezdődött a munkára nevelés? — próbálja rendezni gyermeke fejlődéséről az emlékeket. — Talán már másféléves korában, amikor a folyton utánam totyogó gyermeknek apró utasításokat adtam: igazítsd meg az összegyűrt szőnyeget, dobd a szemétkosárba a földre hullott papírdarabot, add ide ezt vagy azt. Nem volt ez még akkor kimondottan munkára nevelés, inkább azért tettem, hogy a gyermek ne unatkozzék és ne nyűgösködjék.

Persze, hogy az első időben nem volt sok köszönet a „segítségben". Több időt és figyelmet vett igénybe az irányítás, mint ha magam végeztem volna el. De sohasem türelmetlenkedtem. Arra gondoltam, hogyha ma megmagyarázom, holnap jobban fog menni.

Annus nagyon szeretett „dolgozni". Számára ez is éppen olyan játék volt, mint a fogócska, főzőcskézés, tudniillik bármit játékosan, vidáman végeztünk el.

Kétéves kora körül a lányom már a cipőtisztításban és a súrolásban is „segített". Összemaszatolta magát, újra csak nekem gyűlt meg a bajom vele. De nem bántam, mert a gyermek közben nagyon sok ügyességre tett szert és ugyanakkor ismeretei is bővültek. Megismerte a környezetében levő használati tárgyakat, sokat már önállóan használni is tudott. És megszokta, hogy rend legyen körülötte, sőt azt is, hogy ezt a rendet — erejéhez mérten — maga teremtse meg.

Később, úgy hároméves kora körül valóságos önállósodási lázba esett. Azt szerette volna, ha mindent teljesen ráhagyok. Emlékszem, egyszer a mosogatástól is elparancsolt.

De hát hogyan mosogasson egy 3—4 éves kislány egyedül? Ügyetlen kis kezéből ki is esett egy tányér, s a megmosott edények alig különböztek a mosatlanoktól. De én azért nem állítottam félre, még csak azt sem mondtam, hogy nem jól csinálja. Csak akkor fogtam neki magam, mikor a gyermek aludt, nehogy azt lássa, hogy az ő munkája semmit sem ér.

— Tehát mindent megengedett neki? Nem féltette semmitől? — kérdeztem.

— Általában nem nagyon féltettem a gyermeket a munkától, és magamat sem kíméltem az így keletkezett többletmunkától, de még az esetleges károk miatt sem bosszankodtam. Csak büntetésből állítottam félre. Lehet, hogy furcsán hangzik, de én nem a munkába állítással, hanem a munka megvonásával büntettem. S ez a büntetés mindig eredményes volt. Hiszen maga a munka is kellemes volt, derűs légkörben folyt, s az eredmény, a rend és tisztaság még inkább. Az apja sem mulasztotta volna el, hogy Annuskát megdicsérje.

Ötéves korától kezdve aztán valóban segítségemre volt a leányom. Ekkor már őszintén mondhattam és mondtam is, hogy milyen fontos az ő munkája, mennyivel hamarabb tudjuk ketten elvégezni a munkánkat. S hogy a szavaimnak még nagyobb nyomatékot adjak, a megtakarított időben varrtam meg a ruhácskáját, olvastam fel az új meséskönyvből, vagy mentünk sétálni.

Hogy a munka gyorsan és fennakadás nélkül menjen, most már állandó feladatokat kapott Annuska. A kenyér mindennapi megvásárlása átment az ő hatáskörébe, s más egyszerűbb dolgok beszerzése is.

Most már nem játék volt a feladat, hanem munka. Vagyis most már pontosan megkülönböztette a gyermek a játékot ezektől a feladatoktól. De ez nem jelentett nehézséget, mert a feladat elvégzése szokássá vált, s én igyekeztem a munkát továbbra is kellemessé tenni. Például úgy, hogy egy csinos munkakötényt varrtam neki, vagy egy ízléses terítőt tehetett a tiszta asztalra. Továbbra is felhívtam a figyelmét a munka szépségére — vagy az eredmény szépségére, ha a munka nem volt szépnek nevezhető. Én ezt a tényezőt nagyon fontosnak tartottam. Úgy gondolom, ezáltal sikerült nemcsak munkához szoktatnom kislányomat, hanem meg is szerettettem vele a munkát.

L. I.

SZÉLJEGYZETEK

Háromszáz hatvanegy esztendővel ezelőtt Giordano Bruno olasz filozófust az inkvizíció máglyára vetette. 33 évvel később arra kényszerítette Galileo Galilei olasz csillagászt és természettudóst, hogy visszavonja tanait. Ma az emberiség mindezt sötét, középkori szégyenfoltoknak tartja az újkor hajnalán... Igazán „középkor"? Danielo Petrucci professzornak, az említett nagy olaszok kései utódjának valószínűleg más a véleménye. Hiszen jómaga csupán néhány héttel ezelőtt állott a Vatikán mai szellemi inkvizitorai előtt!

Petrucci, aki Bolognában igen híres nőgyógyász hírében állott, a maga nemében egyedülálló kísérletekre adta a fejét. Elhatározta, hogy mesterséges úton emberi magzatot tenyészt ki, hogy annak fejlődését fogamzásának első pillanatától kezdve követhesse. Az orvostudomány ma tisztában van azzal, hogy a gyermek egész további élete minden tekintetben szorosan összefügg a fogamzás első órájának körülményeivel. Mind ez ideig azonban nem volt rá mód ezt követni, a tudósok csak találgatásokra voltak utalva. Petrucci és munkatársai kísérleteit siker koronázta. Laboratóriumukban sikerült emberi magzatot kitenyészteniük két hónapos koráig. A tudósok lélegzetvisszafojtva várták Petrucci orvostanár további jelentéseit, de a kísérletek abbamaradtak... Az olasz katolikus egyház ugyanis megtiltotta Petrucciéknak, hogy munkájukat folytassák, mert ezek a kísérletek alapjában rendítették meg az egyházi tanítást az „emberi lélekről". És a katolikus tudós kénytelen volt fejet hajtani a papok előtt.

De csupán rövid időre.

Az ember, a tudós lelkiismerete nem hagyta nyugodni. Ismét munkához látott, nem törődve a Vatikán tombolásával.

Danielo Petrucci október felében ellátogatott Moszkvába, ahol a Szovjet Tudományos Akadémia vendége volt. Itt tartotta első nyilvános előadását kísérleteiről, abban az országban, azoknak a tudósoknak, akik elsőként ismerték el és tulajdonítottak kísérleteinek ma még úgyszólván beláthatatlan jelentőséget.

Petrucci nem követte Galilei példáját, nem vonult kolostorba. Napfényt keresett — és talált a hideg, ködös, októberi Moszkvában. Mert Marx és Lenin filozófiája az a napfény, amitől kivirágzik az igazság.

x x x

Olvasóink bizonyosan jól emlékeznek még arra a szép amerikai asszonyra, aki férje, az ismert milliomos nagyiparos Cyrus Eaton kíséretében tavaly Csehszlovákiába is ellátogatott. Az Eaton-házaspár igen jó barátja országunknak, s mindketten szívesen látott vendégek minden szocialista államban.

Eatonné asszonynak a minap az amerikai „Akron Beacon Journal" című lap munkatársával folytatott beszélgetéséből szeretnék néhány jellegzetes részletet felidézni.

— Mi a véleménye a Szovjetunióban felújított atomkísérletekről? — hangzott az egyik kérdés.

— Úgy gondolom — volt a válasz —, hogy a genfi tárgyalóasztalnál évek óta folyó terméketlen tárgyalások arra a meggyőződésre juttatták az oroszokat, hogy azok sehová sem vezetnek, ezért felújított kísérleteikkel egy lépéssel előrehaladtak.

— Úgy véli, hogy a sikertelenséget az USA számlájára kell írni?

— Természetesen, teljesen logikus, hogy a mi hibánk volt, hiszen az USA egyetlen lépést sem tett előre.

Eatonné asszony szerint az amerikai propaganda háborúba sodorja a világot.

Meghatóan ecsetelte az újságírónőnek Lidice tragédiáját, s arra a kérdésre, mi a nézete az 1956-os magyarországi eseményekről, kijelentette: — A magyar ellenforradalmárokat az amerikai kémszervezet pénzelte, éppen úgy, mint a sikertelen kubai inváziót.

Eatonné asszony nagy szerepet játszik az USA politikai életében. A demokrata párt élenjáró tagja, aki Kennedy elnök jelölőbizottságában is tevékenyen részt vett. Kommunista sajtót is olvas? — kérdezte a gyanakvó riporternő az amerikai milliomos feleségétől.

— Nem — hangsúlyozta Eatonné asszony —, amerikai és francia lapokat, csakhogy nagyon figyelmesen, s az eseményeket saját szememmel is követem. Meggyőződésem, hogy manapság minden asszonynak szinte történelmi kötelessége családjával és közösségével szemben, hogy nyitott szemmel nézzen szembe az igazsággal és korával!

S ha valaki nem tudná, ez a ragyogó szellemű asszony tolószékben tölti napjait — s onnan keresi az igazság felé vezető utat... *(se)*

KULT MINOR

HA MAJD HULLA HÓ...

Bár az idei ősz valóban kellemesen lepett meg bennünket kései meleg napjaival és napsütésével, az ifjú nemzedék már azon gondolkodik, jó-e a tavalyi korcsolyacipő, épségben van-e a szánkó. Mint minden évben, most is izgatottan várja az időszakot, amikor örömmel üdvözli majd az első hópelyheket, amikor a jég már elég erős lesz arra, hogy biztonságosan megtartsa a korcsolyázókat. Nagyobb városainkban már megnyíltak a műjégpályák, de az igazi „szezon" mégiscsak a hideg beálltával kezdődik.

Nagyon hasznos volna, ha az édesanyák gyermekeikhez hasonlóan ugyancsak idejében gondoskodnának a téli sportöltözékről, melyet aztán téli kiránduláson, iskolában is viselni tud a gyermek. Régi kabátból vagy ballonból, férfinadrágból, szövet és kötés kombinációjával, manchesterből — egyszóval a lehetőség és választék igazán bőséges — olyan csinosan öltöztethetjük kislányunkat, kis- vagy nagyfiúnkat, hogy nemcsak melegen, de célszerűen és csinosan öltözve örülhet a téli sportoknak.

Keresztrejtvény

A CSEHSZLOVÁK-SZOVJET BARÁTSÁG HÓNAPJA ALKALMÁBÓL

VÍZSZINTES:

1. Már megkezdték a tanuldst a népi orosz nyelvtanfolyamra járó hallgatók. Fő céljuk:... — Vajon mennyi orosz szót sajátitottak el már asszonyaink? 18. Női név (becézve). *20. Süt, oroszul.* 21. *Kesztyű, oroszul* (a nyíl irányában). *22. Csésze, oroszul.* 26. Több ilyenből áll az oldal. *27. Váll, oroszul.* 30. Peru indián őslakója (betűhiány). 32. Szovjet Szocialista Köztársaság. 33. Tojás, németül. 34. Morsebetű. 35. Vak peremei! *36. Kanál, oroszul.* 38. Út, latinul. *39. Páncél, vért, oroszul. 40. Tál, oroszul.* 43. A szlovák női nevek után írjuk. *44. Sütemény, oroszul. 48. Kabát, oroszul.* 51. Idegen kettős betű. *52. Nyak, oroszul.* 54. Szlovák mutató névmás. *55. Szój, oroszul.* 56. Nátrium vegyjele. 57. Lustaság, franciául. *58. Fehér cipó, zsemle, oroszul. 59. Harisnya, oroszul. 60. Hagyma, oroszul.*

FUGGŐLEGES:

1. Tányér, oroszul. 2. Szlovák női becenév (fon.). 3. Nándorfi István. 4. Paripa. 5. Jazz-végek! *6. Dézsa, oroszul. 7. Miénk, oroszul. 8. Vér, oroszul.* 9. Cseh férfi becenév. 10. Eremiás Tivadar Pál. *11. Fej, oroszul.* 12. Vissza: olasz folyó. *13. Beszéd, oroszul.* 14. Sor keverve. 15. Vissza: kettős betű. 16. Has, oroszul. 17. Indián harcias felkiáltás. 19. Női becenév. 23. *Pohár, oroszul.* 24. Baleset következménye. 25. A mértékrendszerben az egység ezerszerese. 28. EZA. 29. Csecsemősírás. 31. Natasa és Ilonka. 36. Faggyú, szlovákul. 37. Haladó dán kommunista író. 41. Romániai folyó (Zsil). 42. Vissza: román pénzegység. 44. *Padlá, oroszul.* 45. Király, franciául. 46. Szarvasmarhaféle Közép- és Dél-Afrikában. 47. Hogy, oraszul. 48. Ludolf-féle szám. 49. Francia nevelő. 50. Tan közép nélkül. 52. Saját kezével rövidítése. 53. Erzsébet és Anna. 54. Szovjet repülőgéptípus (számjegy nélkül).

B. P.

Keresztrejtvényünk megfejtését (a vízszintes 1., 20. 21., 22.. 27.. 36.. 39.. 40., 44., 48., 52., 55., 58., 59., 60.· és a függőleges 1., 6., 7., 8., 11.. 13., 16., 23.. 44. számú sorokat) legkésőbb 1961. november 29-ig kérjük beküldeni a rejtvényszelvénnyel együtt. Minden öt hibátlan megfejtésért könyvjutalmat küldünk.

A 22. szám helyes megfejtése:

A német békeszerződés megkötése; leszerelés; az európai népek békéjének és szabadságának megvédése.

Könyvjutalmat nyertek:

Veselei Irén, Bielovce
Kuzma Józsefné, Šahy

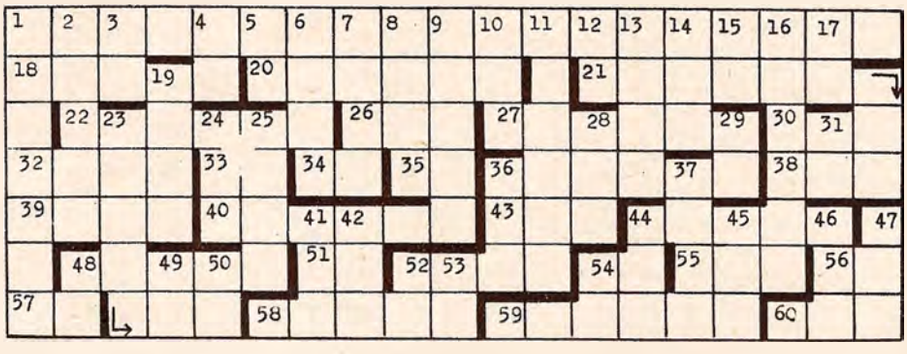

KERESZTREJTVÉNY 23.

KULT MINOR

Ragyog a fényben a tajga

EVENK MESE

Hogyan él az ember a tajgán? Ha megvan a betevő falatja, már melégedett. Így éltek a tajgán az evenkek is: egyik folyóról a másikra, egyik hegyről a másikra mentek, mókusprémmel kereskedtek.

Jár-kél az evenk a tajgán, mókusokra vadászik; észreveszi, hogy a cirbolyafenyőre leszállt az első hó, nézi, hogy nőnek a fákon az új hajtások. Amit észrevesz, nem mondja meg másnak, vegye észre más is. Csak a fiának mondja meg.

Így élt a nagy tajgán Dolbone is. Ha szomszédja eggyel több mókust ejt el, mint ő, Dolbone egész éjszaka nem hunyja le a szemét: kettővel többet akar elejteni, mint a szomszéd. S drágábban is akarja eladni. Elébemegy a kereskedőnek, kipuhatolja, mennyit akar adni a prémekért, hogy annál drágábbra tarthassa.

Dolbone irigyen szidja a szomszédját, ha annak egy darab cukorral, egy maroknyi liszttel többje van, mint neki. Legszívesebben átharapná a torkát.

Akkor kezdte őket tanítgatni Vlagyimir. „Ti az erdőben éltek, aranyon jártok, nagy gazdagság közepette éltek, mégis nyomorogtok. Kell az arany, kell a mókus az embereknek — miért irigykedtek hát egymásra? Nektek — azt mondja — együtt kellene élnetek, együtt vadásznotok, együtt kereskednetek."

A kereskedők nem jó szemmel nézik Vlagyimirt, „Vlagyimir gonosz ember, Vlagyimir ellensége a cárnak. Aki Vlagyimirt megöli, azt három rubellel jutalmazza meg a cár."

Dolbone a fejébe vette, hogy megöli Vlagyimirt, és övé lesz a három rubel.

Egyszer Vlagyimir vadászni indult. Megy, megy a tajgán, mögötte meg Dolbone ugrál egyik fától a másikig. Hova menekülhetne Vlagyimir az evenk elől?

Dolbone csak azt látja, hogy Vlagyimir megy, a földet nézi, mintha valami nagy gondolat súlya húzná le a fejét. Fegyvere a vállán lóg, nem is gondol vele. Dolbone haragra gerjedt, és elfogta a félelem: „Miért gondolkozik Vlagyimir? Miért nem lő?"

Felkapta Dolbone a puskáját, célzott. Vlagyimir fejét vette célba, s egyszer csak azt látja, hogy Vlagyimirnak nincs feje, fej nélkül lépeget a teste. Leereszti Dolbone a puskáját, s mit lát! Ott megy előtte Vlagyimir, feje a törzsén, mint másnak. Megint célba veszi — megint eltűnik a feje. Sose látott még ilyet Dolbone. „A hátát veszem célba — gondolja —, a háta nem tűnhet el!" Megcélozza Vlagyimir hátát, s rémülten látja, hogy a lábak lépegetnek, fölöttük halad a fej, de a hát nincs sehol. Megrémül Dolbone: az üres levegőt vette célba a puskája csöve.

Egyszer csak megszólalt egy kakukk. Dolbone megrémült. „Miért szól a kakukk? Hiszen ősz van." Dürrögni kezdett egy fajdkakas. „Miért dürrög a fajdkakas? — gondolta Dolbone ijedten. — Hiszen tavasszal szokott dürrögni, most pedig ősz van."

Továbbment, s mit látott? Mókusok kergetőztek egy fenyőfán. Dolbone most már halálra rémült. „Jaj, ez rosszat jelent — gondolta. — Ha a mókusok ősszel kergetőznek, télen kölykeznek. Megfagynak a kicsinyek, és nem lesz vadászat. Megfagynak a kis fajdok, nem lesz hús, éhezünk, jön a halál. Hanem Vlagyimirt mégis meg kell ölnöm!"

Alighogy ezt végiggondolta, a fajdkakas lekiabál néki a fáról: „Engem ölj meg, ne Vlagyimirt!" Arra szalad egy farkas, medve csörtet elő a fenyők közül, jávorszarvas feni a szarvát, vidra kúszik a vízparton, azt kiáltja mindegyik: „Engem ölj meg, ne Vlagyimirt!"

Igen nagyon megrémült Dolbone! Azt gondolta: „Ha megölöm a farkast, széttép a medve. Ha megölöm a medvét, széttép a farkas. Ha megölöm a kakukkot, a fajd ver agyon a szárnyával. Ha a fajdot ölöm meg, a kakukk csípdes halálra. Ha a jávorszarvassal végzek, a vidra fojt a vízbe. Ha a vidrára lövök, a jávorszarvas tipor agyon. Ha pedig a mókust ölöm meg, mindannyian rám támadnak."

Végül egyiket sem bántotta. Megint körülnéz, s látja, hogy Vlagyimir áll mellette. Nevet, és azt mondja:

— Miért nem öltél meg, Dolbone?

Azt mondja Dolbone:

— Mert nem volt fejed.

— Miért nem lőttél a hátamba?

— Mert hátad se volt.

— Hát akkor a derekamba lőttél volna!

— Tetőtől talpig eltűntél!

Azt mondja Vlagyimir:

— Ostoba vagy te, Dolbone. Gyerünk haza!

Dolbone igen szégyellte magát Vlagyimir előtt. Azt mondta neki:

— Szégyellek veled menni!

— Miért szégyellsz? — kérdezte Vlagyimir.

— Rosszabb voltam, mint a ragadozó farkas: meg akartalak ölni.

Erre Vlagyimir azt mondta:

— Nem, nem vagy rosszabb, éppen olyan vagy, mint a farkas. A farkas széttépi a nyulat, a húsát megeszi, a bőrét eldobja, pedig pénzt ér a bőre. Te meg akartál ölni, hogy három rubelt kapj értem, pedig talán többet érek.

x x x

Vlagyimir tíz évet töltött a tajgán, aztán elment. Járja Dolbone a tajgát, egyre a fejét töri: „Miért nem volt feje Vlagyimirnak?"

— Én takartam el — mondja a fenyő.

— Miért nem volt háta Vlagyimirnak?

— Én fedtem el — mondja az áfonyabokor.

— Miért tűnt el tetőtől talpig?

— Mi rejtettük el! — kiabálják az erdei vadak.

Dolbone nem sok szerencsével jár a vadászatokon. Megcéloz egy mókust, s a mókus lekiált neki:

— Te meg akartad ölni Vlagyimirt, pedig Vlagyimir többet ér, mint mi mindannyian! — és elszalad.

Ráfogja puskáját egy jávorszarvasra, az odakiáltja neki:

— Te meg akartad ölni Vlagyimirt, pedig Vlagyimir többet ér, mint mi mindannyian — és továbbcsörtet.

Sok év telt el azóta. Azt kezdték beszélni a tajgán, hogy a Taljaken-folyó partján téli szállást építettek, étveszik a mókusprémet, és lisztet, sót, cukrot, posztót adnak, mindent adnak érte, ötször annyit, mint a kereskedők adtak. Akinek nincs prémje, az hitelbe is kap.

Elment Dolbone a Taljaken-folyó partjára, a téli szálláshoz. Ezzel állított be:

— Mókusom ugyan nincs, de lisztre lenne szükségem.

Azt kérdezték tőle:

— Evenk vagy? Van puskád? Van kutyád? Van szemed, van kezed, lábad? Akkor vidd!

Dolbone megkérdezte:

— Miért adtok? Hátha nem fizetek meg majd érte?

Erre azt mondták neki:

— Hová szöknél vele? Akkor nem kapsz máskor.

— Igaz, hová is szöknék? Ha nem fizetek érte, megharagszik a kereskedő, és legközelebb nem ad semmit.

Ekkor meg azt felelték:

— Most már nincsenek kereskedők.

— Akkor a cár haragszik meg.

— Cár sincs már.

— Hát hová lett?

— Elkergettük a trónról.

— Hát akkor kik kereskednek?

— Az állam kereskedik, a szovjethatalom.

Nem értette Dolbone. Akkor megkérdezték tőle:

— Vannak-e gyermekeid?

— Van egy legénykém.

— Vidd el a legénykét az Iimpej-parti tundrára. Ott most nagy téli szállást építettek. Doktor, tanító is lakik ott. Megtanítják a legénykédet írni-olvasni, aztán elmegy majd a nagyvárosba, hadd tanuljon tovább.

Dolbone azt kérdezte:

— Az a Vlagyimir, aki itt élt, az kergette el a cárt?

— Az — felelték neki. — Csakhogy nem itt él, hanem másutt.

Dolbone erősködött:

— Miért hazudtok? Itt élt, emlékszem rá!

Hazaindult Dolbone, és egyre azon törte a fejét: — Hogy lehet, hogy Vlagyimir nem itt élt, amikor itt élt? Az ember azt se tudja, hol áll a feje! Vlagyimir itt élt, azok meg azt mondják — másutt!"

Hány ember él a tajgán? Ahány csillag ragyog az égen. Ha mindegyik irigykedik a másikra — végül is belepusztul. De ha együtt élnek, mint ahogy Vlagyimir mondta — jól megy a sora mindenkinek. Az egyik egy csipet puskaport ad, a másik gyutacsot, a harmadik jó tanácsot. Jól tette ezt Vlagyimir, nagyon jól!

KULT MINOR

ÍNYENCMESTERSÉG

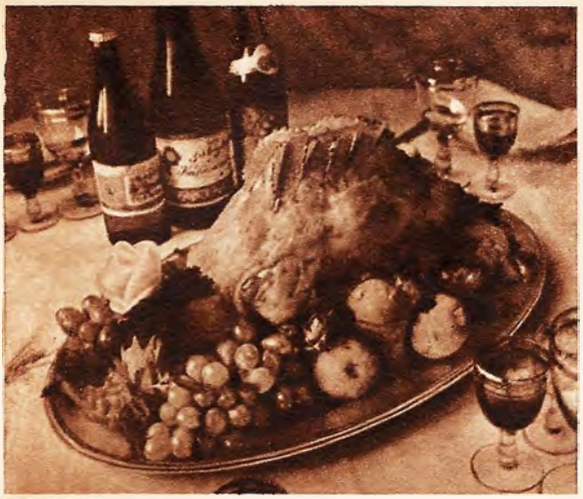

Sült pulyka:

A hidegen tálalt sült pulyka az ünnepi asztal legszebb dísze. Ha sok vendéget várunk, nagyobb, hízlalt pulykát vegyünk. Nagyon fontos, hogy szép pirosra süssük, lassú tűznél, nem nagyon forró, de jó meleg sütőben, állandóan vajjal vagy tejföllel öntözgetve. Amikor a pulyka megsült, a húsos részeket szeleteljük fel, azután minden darabot úgy rakjunk vissza a tálra, hogy a pulyka visszakapja eredeti formáját. Tegyünk a pulyka alá pirított kenyérből készült alátétet és díszítsük főtt gesztenyével, párolt szilvával, paradicsomszeletekkel vagy olajbogyóval. Nézzük meg a képen, milyen szép keret a sült pulykához a gyümölcs: a körte és a szőlő. A pulyka tetejére bevagdalt szalonna szeleteket is tehetünk.

Aszpikos sügér:

A halat megtisztítjuk, de egészben hagyjuk, azután fűszerekkel pároljuk, de egyenletes hőmérsékleten, nehogy a hal szétfőjön.

Amikor elkészült, hagyjuk kihűlni, azután vágjuk fel szeletekre, majd ismét állítsuk össze halformára. Végül öntsük le vékony aszpikréteggel. Amikor megfagyott, tegyünk rá sárgarépa-, főtt tojásfehérje-, zöldség-, uborka-, olajbogyó-, szarvasgombadíszeket, de előzőleg mindegyiket forgassuk meg félig alvadt aszpikban. A hal hátára rakjunk szépen formázott citromszeleteket. Amikor a díszek már megtapadtak a halon, egy papírcső segítségével az egészet vonjuk be vékonyan félig megolvadt aszpikréteggel és így tegyük a hűtőszekrénybe. Fehér kenyeret olajban pirítsunk meg (olyan nagy darabot, hogy az egész halnak megfelelő alátét legyen), tegyük tálra, és óvatosan helyezzük rá a megkocsonyásodott halat. A hal köré tegyünk köretet.

Tetszetős és jóízű a „vízililiom". Keményre főtt tojásból készül. A tojást hosszában sziromformában bevágjuk, a sárgáját kiszedjük. A liliom zöld leveleit vékonyra szeletelt dinnyehéjból készíthetjük. Tehetünk még a hal köré burgonya- és sárgarépaköretet, valamint olajbogyót vagy ecetes szilvát

Parfé:

Az egyik legízletesebb hideg édesség. Felvert tejszínből készítjük. Az alapmasszát tojásból és tejből — csokoládéval, dióval, kávéval, mogyoróval vagy gyümölccsel ízesítve — keverjük össze. A parfét mindig az ízesítőről nevezzük el. A kávéparfé így készül: 4 személyes parféhoz 4 dl tejszín, 6 dkg porcukor, 6 evőkanál tej, 1 tojás sárgája és 16 gramm kávé szükséges. A darált babkávét forró tejbe szórjuk, körülbelül öt percig forraljuk, azután állni hagyjuk. A tojás sárgáját jól elkeverjük a cukorral, hozzátesszük a tejben főzött kávéhoz, az egészet sűrűre főzzük és kihűtjük. A friss tejszínt jól felverjük, hozzákeverjük az elkészített péphez és formába öntjük. A formát fehér papírral lefedjük, és így jégszekrénybe vagy hűtőszekrénybe tesszük. Akinek nincs jégszekrénye vagy hűtőszekrénye, mély tálban jegelheti a parfét úgy, hogy a tál aljára apróra tört és sóval összekevert jeget rak, és óvatosan ráállítja a parféval telt formát. A tálat lefedjük és 2—3 órára hideg helyre tesszük. A formát tálalás előtt vesszük ki a jégből, egy-két pillanatra mártsuk meleg vízbe, azután óvatosan borítsuk ki a parfét a tálra és kekksszel díszítve tálaljuk.

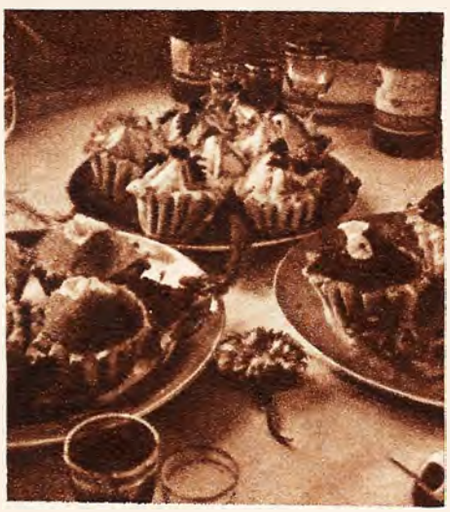

Salátával töltött kosárkák:

Készítsünk omlós, sós tésztát, nyújtsuk ki és vágjuk kisebb darabokra. A kis darabokat, ha vannak apró kuglófformáink, ügyesen helyezzük el bennük. Ha nincs kuglófforma, kézzel formáljunk kis kosárkákat. A tésztakosárkák közepébe rakjunk szárazbabot, hogy a tészta formája megmaradjon. A babbal együtt süssük meg, azután a sült tésztából öntsük ki a babot, a kész kosárkákat pedig töltsük meg vegyessalátával.

A saláta többféle lehet: apróra vágott keménytojás, Mirelite paradicsomszeletek, apróra vágott hering, majonéz, párolt burgonyából és sült hús maradékából készült darált töltelék, konzerv zöldborsó, cékla vajdíszítéssel. *A „Szovjet Asszonyokból"*

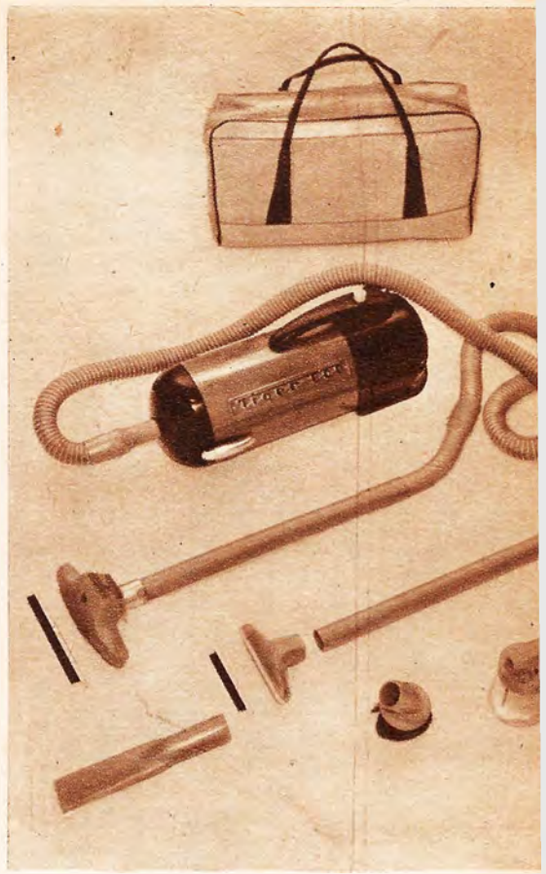

Spartak, Felicia vagy Octavia, esetleg Moszkvics kocsija vagy bármilyen más gépkocsi kárpitozása és padlózata rendszeres tisztogatásra szorul. Egy gépkocsi alaposan csakis porszívóval takarítható ki. A „Standard" vagy „Jupiter" jelzésű porszívók olyan teljesítményűek, hogy könnyedén kiszívják és pormentesítik a kárpitozás minden zugát.

Az alapos takarítás nemcsak a kocsi belsejét csinosítja, hanem megkíméli a kocsi utasait is a fölösleges és egészségtelen portól. Az említett porszívók gazdag felszereléséhez tartozó különféle szivacsok segítségével gyorsan elkészülhetünk a takarítással. Ezek közül nagyon jó szolgálatokat tesz az a szivacs, melynek felhasználásával a legnehezebben hozzáférhető helyek is kitisztíthatók. A kocsi portalanítása után a porszívót nagyon jól felhasználhatjuk lakásunkban is.

A bőséges felszerelésű Standard és Jupiter porszívók nagy teljesítményükről is ismeretesek.

ELEKTRO-PRAGA – HLINSKO
nemzeti vállalat

dokumentációs és propaganda-osztály

Praha I. Ovocný trh 15

A **„DOLGOZÓ NŐ"** megjelenik kéthetenként. Kiadja a Csehszlovákiai Nők Szlovákiai Bizottsága, Bratislava, Októbrové n. 12. Felelős: Turi Mária főszerkesztő. Szerkesztőség: Bratislava, Októbrové nám. 12. Telefon: 344-21, 220-25. Nyomja: Polygrafické závody, n. p., závod 1, Bratislava. Terjeszti a Posta Hirlapszolgálata. Megrendelhető minden postahivatalnál és kézbesítőnél. Evi előfizetési díj 18,20 Kčs. Egyes szám ára 70 fillér. K-21 *1164 3

KULT MINOR

Öt a sok közül

A csehszlovák-szovjet barátság hónapjának kultúrakciói közül ismét nagy szerepe lesz a szovjet filmeknek, amelyek nemcsak a moszkvai, de a külföldi filmfesztiválon is a legmagasabb díjakat és elismeréseket nyerték.

1

TISZTA ÉGBOLT

Sok vita, fejtegetés, de főleg lelkes elismerés kísérte a Moszkvai Filmfesztivál nagydíjat nyert filmjét, G. Csuhraj rendező „Tiszta égbolt"-ját. Itt már nemcsak Asztahov repülőtiszt (R. Urbanszkij alakítja) és Szasa Lvova (a fiatal N. Drobiszevova játssza) tiszta szerelméről, hűségéről, egyéni kérdéseiről van szó, de a nehéz, valóban viharfelhős idők problémáiról is. A kitűnő színes filmről nem is lehet néhány sorban írni — látni kell!

2

AZ UTOLSÓ SORTŰZ

Egy páncélos osztag és fiatal parancsnoka, Novikov kapitány drámai sorsát eleveníti fel a J. Bondarev elbeszélése nyomán készült szélesvásznú film. A hős szovjet katonáknak állít emléket, akik a hitleristák elleni küzdelemben a csehszlovák határon vesztették életüket.

3

FELTÁMADÁS

A cári Oroszország légkörét, társadalmi viszonyait tükrözi hiven vissza a L. N. Tolsztoj hasonló című regénye alapján készült film első része.

4

EMBEREK A HÍDON

Az 1960-as év legjobb szovjet filmalkotásai közé sorolják az izgalmas, kitűnő színészi alakításokat nyújtó filmet. Témáját egy szibériai hatalmas építkezés dolgozóinak életéből meríti.

5

AZ ÖREG BERJEZOVKA VÉGE

A film hősei a mai Moszkva építésén dolgozó emberek. Nemcsak modern lakónegyedek építésén fáradoznak, de új érzelmi viszonyokat is próbálnak kialakítani egymás között.

KULT MINOR